

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Jelena Zelić

**SKLONOSTI UČENIKA MLAĐE ŠKOLSKE DOBI PREMA GLAZBENIM
AKTIVNOSTIMA**

DIPLOMSKI RAD

Osijek, 2019.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni učiteljski studij

**SKLONOSTI UČENIKA MLAĐE ŠKOLSKE DOBI PREMA GLAZBENIM
AKTIVNOSTIMA**

DIPLOMSKI RAD

Predmet: Metodika glazbene kulture II
Mentor: doc. dr. sc. Vesna Svalina
Student: Jelena Zelić
Matični broj: 2879
Modul: C

Osijek,
listopad, 2019.

Zahvaljujem svojoj mentorici doc. dr. sc. Vesni Svalini na pomoći pri pisanju ovog diplomskog rada.

Sažetak

Ovaj diplomski rad namijenjen je istraživanju sklonosti učenika nižih razreda osnovne škole prema glazbenim aktivnostima. Govoriti će se o nastavi Glazbene kulture u osnovnoj školi glazbenim aktivnostima koje se provode tokom nastave Glazbene kulture u osnovnoj školi o glazbenim aktivnostima koje učitelji najčešće provode te jesu li one u skladu s učeničkim preferencijama. Naglasak će se staviti na glazbene aktivnosti koje učenici preferiraju te će se provjeriti postoji li razlika u njihovim preferencijama s obzirom na dob učenika, odnosno na razred koji pohađaju. Zbog pretpostavke da učitelji i dalje u nastavi Glazbene kulture najčešće provode glazbene aktivnosti pjevanja u ovom istraživanju provjeriti ćemo jesu li to aktivnosti koje i učenici najviše preferiraju i postoji li promjena u preferencijama učenika s obzirom na njihovu dob, a u koju bi učitelji trebali biti upućeni da bi mogli promijeniti nastavnu praksu kako bi ona bila u skladu s potrebama učenika. Istraživanje je provedeno tijekom lipnja 2019. godine u Osnovnoj školi Frane Krste Frankopana u Osijeku na uzorku od 113 učenika od prvog do trećeg razreda te su uzeta po dva razredna odjela od svakog razreda. U istraživanju je primijenjen anketni upitnik i skala procjene za ispitivanje preferencija prema pojedinim glazbenim aktivnostima. Nadalje, ispitalo se koje se glazbene aktivnosti najčešće provode, a koje bi učenici voljeli da češće budu dio nastave Glazbene kulture. Rezultati istraživanja pokazuju da je najpreferiranija glazbena aktivnost glazbene igre, a najmanje preferirana glazbena aktivnost glazbeno stvaralaštvo. Utvrđeno je da učitelji najčešće provode pjevanje u nastavi Glazbene kulture što nije u skladu s učeničkim preferencijama.

Ključne riječi: glazba, glazbene aktivnosti, nastava Glazbene kulture, preferencije učenika, dob učenika

Summary

The aim of the research was to investigate music preferences of pupils in the lower grades of primary school in musical activities. We will be talking about Music classes in general, about musical activities conducted in teaching Music in primary school and about musical activities which are most often used by primary school teachers. We will also check if there is a connection between musical activities that are preferred by pupils and musical activities that teachers most often use. Also, the research wanted to examine the influence of grade level on pupils' preferences. Because of assumption that singing is the most used musical activity by teachers we will check if singing is the most preferred musical activity by pupils, and if there is any change in musical activity preferences by pupils that teachers need to know in order to be able to change their teaching to be in tune with the pupils' needs. The research was conducted in primary school Frana Krste Frankopana in Osijek during June of 2019. The sample included 113 pupils in grades one to three. In order to collect data in this research we used a questionnaire with an evaluation scale intended to measure preferences for musical activities. Moreover, we examined which musical activities are the most commonly used by teachers and which musical activities would pupils prefer to be included more often. The results show that the most preferred musical activity is musical games, and the least preferred musical activity is musical creation. It has been established that in musical classes teachers use singing most often which is not compatible with pupils' preferences.

Keywords: music, musical activities, Musical classes, pupils' preferences, pupils' age

SADRŽAJ

1.	UVOD	1
2.	NASTAVA GLAZBENE KULTURE U RAZREDNOJ NASTAVI	2
2.1.	Didaktički principi u nastavi glazbene kulture	4
2.1.1.	Princip zornosti	4
2.1.2.	Primjerenost dobi učenika	5
2.1.3.	Svjesna aktivnost.....	5
2.1.4.	Individualizacija i socijalizacija	5
2.1.5.	Korištenje i razvijanje dječjih interesa	6
2.1.6.	Doživljaj.....	6
2.1.7.	Sistematičnost i postupnost	7
2.1.8.	Povezanost nastave sa životom	8
2.1.9.	Racionalnost i ekonomičnost	8
2.1.10.	Trajnost navika, vještina i znanja.....	8
2.2.	Nastavni oblici i metode u glazbenom odgoju i obrazovanju	9
2.3.	Atmosfera za vrijeme nastave glazbene kulture.....	10
3.	NASTAVNA PODRUČJA U GLAZBENOJ KULTURI.....	11
3.1.	Nastavno područje: Pjevanje	11
3.2.	Nastavno područje: Sviranje	13
3.3.	Glazbeno područje: Slušanje glazbe.....	16
3.4.	Glazbeno područje: Elementi glazbene kreativnosti.....	18
3.5.	Glazbeno područje: Glazbene igre	20
3.5.1.	Glazbene igre s pjevanjem.....	21
3.5.2.	Glazbene igre s ritmovima/melodijama.....	22
3.5.3.	Glazbene igre uz slušanje glazbe.....	23
4.	ISTRAŽIVANJE: Sklonosti učenika mlađe školske dobi prema glazbenim aktivnostima	24
4.1.	Cilj i zadatci istraživanja	24
4.2.	Hipoteze istraživanja	24

4.3. Sudionici istraživanja	25
4.4. Postupci i instrumenti istraživanja	25
4.4.1. Anketni upitnik.....	25
5. REZULTATI ISTRAŽIVANJA I RASPRAVA.....	27
6. ZAKLJUČAK	40
LITERATURA	41
PRILOZI.....	44
Prilog 1	44
Prilog 2.....	46

1. UVOD

Nastava Glazbene kulture u Hrvatskoj se odvija prema otvorenom modelu od školske godine 2006./07. Uvođenjem otvorenog modela, jedino obvezno nastavno područje postaje slušanje i upoznavanje glazbe, a učitelji imaju određenu slobodu u daljnjem uređenju nastave. Bez obzira na navedene promjene i ostale aktivnosti trebale bi biti dio nastave i to prema učeničkim preferencijama, željama, sklonostima i potrebama.

Cilj ovog diplomskog rada je istražiti sklonosti učenika mlađe školske dobi prema glazbenim aktivnostima: pjevanje, slušanje glazbe, glazbene igre, glazbeno stvaralaštvo i sviranje na dječjem instrumentariju. Osim navedenog cilj je i utvrditi ima li promjene u učeničkim sklonostima u odnosu na dob i jesu li učeničke sklonosti u skladu s onim što učitelji provode na satu Glazbene kulture.

U teorijskom dijelu ovog rada opisana je nastava Glazbene kulture u razrednoj nastavi općenito, a naglasak je stavljen na opis glazbenih aktivnosti koje se provode u prva tri razreda osnovne škole: pjevanje, slušanje glazbe, sviranje na dječjem instrumentariju, glazbeno stvaralaštvo (elementi glazbene kreativnosti) i glazbene igre.

U istraživačkom dijelu rada koristio se anketni upitnik sa skalom procjene kako bi se provjerile učeničke sklonosti, odnosno preferencije prema pojedinim glazbenim aktivnostima. Podatci su prikupljeni u dva razredna odjela u prvom, drugom i trećem razredu anketiranjem i nakon toga su analizirani, obrađeni i rezultati su interpretirani u posljednjem dijelu rada.

2. NASTAVA GLAZBENE KULTURE U RAZREDNOJ NASTAVI

Glazba je značajan dio ljudske kulture te zbog toga zauzima dio odgojno-obrazovnog procesa. Dva su temeljna načela na kojima se zasniva nastava glazbene kulture: psihološko i kulturno-estetsko načelo. Činjenicu da učenici u pravilu vole glazbu i žele se njome i aktivno baviti (pjevati i svirati) ističe psihološko načelo te govori o tome kako toj želji učenika treba ugoditi. Kulturno-estetsko načelo temelji se na ideji da nastava glazbe učenika mora pripremati za život i osposobljavati ga da već od školskog doba bude kompetentan korisnik glazbene kulture, što je izuzetno važno u današnjem svijetu gdje su učenici izloženi svakovrsnoj glazbi. U nižim razredima osnovne škole glazba treba služiti za promicanje pozitivnih osjećaja, poticanje pozitivnih emocija, osjećaja pripadnosti i zajedništva te na taj način možemo poticati nenasilje među djecom. U razrednoj nastavi učenici trebaju pjevati, plesati, kretati se na glazbu te se igrati, nije potrebno uvođenje notnog pisma, udžbenici i radne bilježnice. (Nastavni plan i program za osnovnu školu, 2006).

Kao rezultat Hrvatskog nacionalnog obrazovnog standarda u sve osnovne škole, počevši sa 2006./2007. školskog godinom na snagu je nastupio novi *Nastavni plan i program za osnovnu školu*. U nastavi glazbe od tada se primjenjuje otvoreni model. Navedeni model kao jedinu obaveznu aktivnost u nastavi glazbene kulture ističe slušanje glazbe. Ostale aktivnosti, pjevanje, sviranje, stvaralaštvo, rad na mjuziklu ili nešto drugo, izabire sam učitelj zadovoljavajući svoje interese i interese učenika. Osim navedenog, učitelj također ima slobodu izabrati pjesme za pjevanje ili sviranje kao i sklade za slušanje što nam ukazuje na slobodu i kreativnost koju učitelj ima nakon uvođenja otvorenog modela. Glazbeno opismenjavanje svodi se na najnižu razinu, razinu prepoznavanja grafičkih znakova. Unutar obaveznog dijela nastavnog sadržaja (slušanje glazbe) učenici upoznaju umjetničku, narodnu, popularnu i jazz-glazbu. Učenici imaju slobodu otvoreno razgovarati nakon odslušane glazbe što pridonosi ugodnom razrednom ozračju (Šulentić-Begić i Begić, 2015).

„Glazbeno obrazovanje stvara i reproducira određene ideološke pretpostavke i materijalne uvjete koji pridonose obrascima glazbenog života određenog društva. Nastavni program uglavnom je sastavljen od prihvatljivih glazbenih idioma koji pripadaju zapadnoj, umjetničkoj tradiciji, dok se nerazvijeni, primitivni i kulturalno nepristupačni idiomi, koji ne nailaze na prihvaćanje šire društvene zajednice, iz njega isključuju“ (Dobrota i Kovačević, 2007: 121).

„Učenje i poučavanje unutar otvorenog kurikuluma nije vezano uz određeni sadržaj, metode rada ili socijalne oblike. Ono je odlika kreativnih i kompetentnih nastavnika koji motiviraju usmjeravaju učenike u ostvarivanju niza namjeravanih kognitivnih, psihomotoričkih i afektivnih ishoda učenja. To su nastavnici koji sustavno obogaćuju svoja znanja i sposobnosti i zajedno s učenicima obogaćuju sebe novim spoznajama“ (Škojo, 2016: 236).

U Nastavnom planu i programu za osnovnu školu kao cilj nastave glazbene kulture navodi se uvođenje učenika u glazbenu kulturu, upoznavanje osnovnih elemenata glazbenog jezika, razvijanje glazbene kreativnosti, uspostavljanje i usvajanje vrijednosnih mjerila za (kritičko i estetsko) procjenjivanje glazbe. „Zadaci osnovnoškolske nastave glazbe jesu: upoznati učenike (metodički vođenim slušanjem) s različitim glazbenim djelima, upoznati učenike s osnovnim elementima glazbenoga jezika, poticati učenike na samostalnu glazbenu aktivnost (pjevanje, sviranje), zadaća pjevanja pjesama u prvom je redu pjevanje kao takvo a ne (samo) učenje pjesme, zadaća sviranja jest sviranje kao takvo, a ne (samo) učenje konkretnoga glazbenog komada, zadaća slušanja jest razvoj glazbenog ukusa, ali i upoznavanje konkretnih glazbenih djela i odlomaka, zadaća glazbenoga opismenjivanja jest stjecanje samo osnovnih obavijesti o notnom pismu, zadaća obrade glazbenih vrsta i oblika u prvom je redu aktivno slušanje glazbe; sami su oblici i vrste pritom u drugome planu i verbalno znanje o njima u načelu ne ide dalje od onoga što se može sluhom otkriti na glazbenom primjeru“ (Nastavni plan i program za osnovnu školu, 2006 prema Šulentić Begić, 2012: 261). Također se navodi kako nije potrebno definiranje i teorijsko obrazlaganje, već je potrebno sve ključne pojmove biti u mogućnosti rabiti na razini prepoznavanja. Praćenje i vrjednovanje se mora prilagoditi svakom učeniku individualno i to tako da se utvrđuje inicijalno stanje glazbenih sposobnosti na početku, te završno stanje na kraju školske godine (Nastavni plan i program za osnovnu školu, 2006).

Godišnji fond za redovnu nastavu glazbene kulture iznosi 35 sati, tj. jedan nastavni sat tjedno. Nužno je da se nastava izvodi svakog tjedna jer blok-satovi nisu predviđeni u nastavnom planu i programu. Redovnu nastavu nadopunjuje izborna nastava, izvannastavne aktivnosti, kao što su zbor, instrumentalne i vokalne skupine, folklor, ples, itd. te nastava izvan učionice, primjerice posjete glazbenim priredbama (Nastavni plan i program za osnovnu školu, 2006).

Ono što je također važno istaknuti, kada se radi o nastavi glazbe od prvog do četvrtog razreda, je činjenica da četvrti razred pripada predmetnoj nastavi. Ovisno o organizaciji škole, ne mora nužno značiti da nastavu glazbe u četvrtom razredu izvode samo predmetni nastavnici glazbe. Nastavu također može izvoditi i učitelj primarnog obrazovanja, ali bez područja izvođenja glazbe i glazbenog pisma jer se navedena područja prepuštaju isključivo predmetnim nastavnicima

(Šulentić Begić, 2016).

2.1. Didaktički principi u nastavi glazbene kulture

Opće didaktički principi su određena općeprihvaćeni principi koji su nastali pod utjecajem dugogodišnjeg razvoja nastavne prakse i teorije, a njih se učitelji trebaju držati kako bi postigli željne odgojno-obrazovne rezultate. Ovdje ćemo navesti one koji utječu i pridonose kvaliteti nastave glazbene kulture. To su: princip zornosti, primjerenost dobi učenika, svjesna aktivnost, individualizacija i socijalizacija, korištenje i razvijanje dječjih interesa, doživljaj, sistematičnost i postupnost, povezanost nastave sa životom, racionalnost i ekonomičnost i trajnost navika, vještina i znanja (Požgaj, 1988).

2.1.1. Princip zornosti

Princip zornosti u nastavi glazbe može se ostvariti pomoću raznih nastavnih pomagala i postupaka, kao što su: učiteljevo i učeničko pjevanje, sviranje na različitim instrumentima, reproduciranje pjesme, prisustvovanje koncertima, projekcijama, promatranjem ilustrativnog materijala iz različitih izvora. Učitelji trebaju već prije same nastave razmisliti koja zorna sredstva će moći koristiti, pritom vodeći računa i o ekonomičnosti, jer previše zornih sredstava može utjecati u negativnom smislu na usvajanje potrebnih činjenica. Ukoliko zorno (zvukovno i vizualno) prikazujemo i demonstriramo glazbena zbivanja učenici formiraju jasne predodžbe, razvijaju pravilno mišljenje, koristi se analiza, sinteza, uspoređivanje, generalizacija i apstrakcija. Pažnja učenika je povećana, povećava se interes i dolazi do trajnog pamćenja onoga što se demonstriralo. Kada govorimo o principu zornosti, također je važno spomenuti i pravilo koje govori o učenju od konkretnog prema apstraktnom, odnosno kada od konkretnog primjera dolazimo do apstraktnog pojma koji definira određeni glazbeni pojam (Požgaj, 1988).

2.1.2. Primjerenost dobi učenika

Učitelji trebaju voditi računa o primjerenosti nastavnih metoda i postupaka za vrijeme nastavnog procesa, dok primjerenost nastavnih sadržaja osiguravaju nastavni programi i udžbenici. Primjerenost nastavnih metoda i postupaka pridonosi učenikovom napredovanju i aktivnom sudjelovanju u najvećoj mogućoj mjeri. Potrebu za primjenom načela primjerenosti lako možemo uočiti u primjeru kada se učenici dvaju paralelnih razreda znatno razlikuju u sposobnosti usvajanja nekih glazbenih sadržaja, tada u slabijem razredu učitelj mora pronaći odgovarajuće metode i postupke kako bi i slabiji učenici savladali određeni glazbeni sadržaj. U razrednoj nastavi, prilagođeni postupci često poprimaju i karakter didaktičke igre. Igra je dobro sredstvo u pomoći savladavanja određenih glazbenih sadržaja, ali mora zadovoljavati i jasne odgojno-obrazovne primjere, ni u kojem slučaju nastava se ne smije svesti na pustu igru. Učenici i njihove sposobnosti ne smiju se niti podcjenjivati niti precjenjivati (Požgaj, 1988).

2.1.3. Svjesna aktivnost

Nastava glazbene kulture, odnosno nastavne metode i postupci, trebaju motivirati učenike na maksimalnu aktivnost što dovodi do razvijanja svih njihovih psihičkih, a naročito glazbenih funkcija i sposobnosti. Svjesna aktivnost dovodi do toga da učenici postaju aktivni sudionici nastavnog procesa, pridonosi pojačanoj radoj disciplini. Učitelj treba planirati nastavu tako da stvara situacije u kojima će motivirati učenike na aktivno slušanje, pjevanje i muziciranje, na izražajnu interpretaciju određene pjesme, na emocionalnu aktivnost i na misaoni rad prilikom nekog intelektualnog zadatka. Prilika za aktiviranje učenike tijekom nastave glazbe ima izuzetno mnogo i učitelji ih trebaju dobro iskoristiti. Nadalje, svjesna aktivnost pridonosi i pripremanju učenika na aktivno sudjelovanje u kulturno-umjetničkom životu svoje društvene sredine, što dovodi do toga da će učenici imati želju i volju sudjelovati i posjećivati koncerte, posvetiti će se aktivnom radu u pjevačkim i instrumentalnim amaterskim sastavima itd. (Požgaj, 1988).

2.1.4. Individualizacija i socijalizacija

Požgaj (1988) navodi kako razred nije „bezlična masa djece“, u razredu imamo učenike i

svaki od njih ima različita osobna svojstva, sklonosti i teškoće. Ne može sa svim učenicima jednako postupati jer svaki od učenika dolazi iz različite obiteljske sredine, ima različita predznanja, iskustva i navike. Prilikom individualizacije trebali bi postaviti određene osnovne nastavne sadržaje koje svi moraju savladati, a ostale sadržaje prilagoditi pojedincima prema njihovim individualnim mogućnostima. To je važno kako prilikom postupaka individualizacije ne bi oštetili učenika prilagođavajući svoje postupke i zahtjeve prema najslabijem učeniku. Ne smijemo niti oštetiti napredne niti preopteretiti najslabije. Nadalje, nastava glazbene kulture uveliko pridonosi razvijanju socijalnih osjećaja i osjećaja za kolektiv, upravo svojim nastavnim oblicima (estetsko dotjerivanje pjesme u razredu, zajednički kreativni napori u pjevačkom zboru ili instrumentalnom sastavu) (Požgaj, 1988).

2.1.5. Korištenje i razvijanje dječjih interesa

Učenici dolaze u školu s određenim unaprijed razvijenim interesima, to su spontani interesi koje učitelji moraju biti u mogućnosti prepoznati s vremenom kod učenika i nastaviti ih razvijati individualnim zadacima i angažiranjem. Ovdje se javlja problem sa učenicima koji pohađaju glazbenu školu, učitelji često znaju takvim učenicima oduzimati priliku za iskazivanjem govoreći im da oni to već sve znaju, da šute itd. Učitelji bi trebali pronaći način da navedenim učenicima pruže priliku da se iskažu i zadovolje svoju zainteresiranost i sposobnost. Također, navedene učenike ne treba ni previše opteretiti prilikom izborne nastave i izvannastavnih aktivnosti jer su dovoljno opterećeni već i time što pohađaju dvije škole. Trebalo bi uključiti učenike koji su zainteresirani i sposobni, a nisu već previše angažirani. Učitelji bi također trebali uložiti svoj trud i napor kako bi uspjeli zainteresirati i aktivirati učenike koji nisu glazbeno zainteresirani te pronaći kod njih nove predmete interesa koji će ih iz pasivnih učenika pretvoriti u aktivne učenike (Požgaj, 1988).

2.1.6. Doživljaj

U današnje doba naglasak se u školama sve više i više stavlja na emocionalno aktiviranje učenika za razliku od prijašnjih vremena kada se naglasak stavlja na učeničku intelektualnu aktivnost. Iako emocionalna obilježja možemo vidjeti u svim odgojno-obrazovnim područjima,

ono se najviše ističe u nastavi književnosti, glazbene kulture, u plesnom i likovnom izražaju. Potrebno je uspostaviti ravnotežu između tehničke i emocionalne kulture, a tome može uvelike doprinijeti nastava glazbene kulture ostvarivanjem snažnih emocionalnih doživljaja koji doprinose razvijanju sposobnosti čuvstvovanja, kulture čuvstva (Požgaj, 1988).

„Možemo reći da je kultiviranje emocionalnosti najvredniji doprinos glazbene kulture harmoničnoj izgradnji kulture ličnosti. A to se kultiviranje postiže prije svega vrijednim glazbenim doživljajima“ (Požgaj, 1988: 25).

Požgaj (1988) navodi da se prema didaktičarima mogu razlikovati spontani i izazvani doživljaji. Kao primjer za spontane doživljaje u nastavi glazbene kulture navodi: „školske glazbene priredbe, proslave, gledanje filma, posjet koncertu ili operi, doživljaje u prirodi i roditeljskom domu, smrt istaknutog glazbenika, poznate godišnjice“ (Požgaj, 1988: 26). To su dakle događaji koji se događaju izvan učiteljske aktivnosti, a lako su iskoristivi i u glazbeno-odgojnom radu. Dok s druge strane kao primjer za izazvane doživljaje, koji su dio nastave u razredu, navodi: „doživljaj nove pjesme u izvođenju nastavnika ili u mehaničkoj reprodukciji, doživljaj vlastitog izražajnog pjevanja („to je bilo sada fino otpjevano...“), radost u sviranju instrumentalne grupe, slušanje glazbenih djela, radost stvaranja melodija, zadovoljstvo u slušanju uspješnog učeničkog referata o V. Lisinskom...“ (Požgaj, 1988:26).

Znanja i vještine naučene uz pomoć emocionalnih doživljaja su trajnija i duže ostaju u sjećanju učenika, a da bi znanja i vještine bile naučene na taj način doprinose upravo navedeni spontani i izazvani emocionalni doživljaji (Požgaj, 1988).

2.1.7. Sistematičnost i postupnost

Kod navedenog načela najveću ulogu imaju sastavljači nastavnih programa i pisci udžbenika međutim, učitelji se nerijetko nađu u situacijama kada sami moraju gradivo prilagoditi, uzimajući u obzir opći nivo učenika i njihovu glazbenu razvijenost, kako bi osigurali da učenici usvoje sve što je potrebno. U ovakvim situacijama učitelji se često nađu kada dođu u novu školu i tijekom vremena shvate da je određeno gradivo možda bilo zanemareno. Četiri didaktička pravila koja proizlaze iz navedenog principa su: učenike treba podučavati vodeći se pravilom od bližega k daljem, podučavati od jednostavnijeg k složenom gradivu, od lakšeg k težem i od poznatog k nepoznatom (Požgaj, 1988).

2.1.8. Povezanost nastave sa životom

Požgaj (1988) navodi kako je nastavu izuzetno važno povezati sa životom. Kao neke od načina da se to ostvari navodi:

1. učenike treba poticati i upućivati da naučene pjesme koriste i u životu izvan škole
2. davati prednost pjesmama koje će učenici moći pjevati na izvanškolskim aktivnostima
3. poticati zainteresirane učenike da prate medijska zbivanja u glazbi te ih zatim izlažu u učionici
4. organizirati posjete koncertima te sudjelovati u glazbenim manifestacijama izvan škole
5. uključivati u nastavu razne emisije na radiju ili televiziji
6. na satu s učenicima slušati pjesme koje oni slušaju kod kuće.

2.1.9. Racionalnost i ekonomičnost

Prema navedenom principu učitelji bi trebali ostvariti usvajanje određenih odgojno-obrazovnih zadataka u točno određenom vremenu, odnosno, uz što manji utrošak vremena i snaga, i učenika i učitelja, ostvariti odgojno-obrazovne ciljeve. Često dolazi do problema kada učitelji potroše previše vremena uzalud na usvajanje određenih sadržaja, a to vrijeme je moglo biti puno efikasnije i uspješnije iskorišteno na usvajanje nekih drugih, korisnijih, sadržaja. Kako se navedeno ne bi događalo, učitelji bi trebali predvidjeti trajanje svake pojedine aktivnosti i biti svjesni da preveliko prekoračenje vremena za jednu aktivnost šteti usvajanju druge aktivnosti (Požgaj, 1988).

2.1.10. Trajnost navika, vještina i znanja

Da bi uspješno postigli i ostvarili sve programom određene zadatke i ciljeve, potrebno je kod učenika razvijati trajno učenje određenih navika, vještina i znanja. Učitelji trajnost navika, vještina i znanja kod učenika trebaju postizati unaprijed osmišljenim ponavljanjem, vježbanjem i

utvrđivanjem. Požgaj (1988) također navodi da navedenu trajnost utječu i brojni drugi čimbenici: „emocionalna priprava učenika, razvijanje interesa, intenzitet glazbenih doživljaja, svjestan i aktivan stav učenika u procesu vježbanja i učenja, mogućnost primjene stečenih vještina i znanja u praksi škole i u životu, afirmacija svojih sposobnosti u grupnim glazbenim aktivnostima i javnim nastupima itd.“ (Požgaj, 1988: 28).

2.2. Nastavni oblici i metode u glazbenom odgoju i obrazovanju

Požgaj (1988) navodi kako se u nastavi glazbene kulture koriste uglavnom tri nastavna oblika:

- a) Frontalni oblik: učitelj istovremeno podučava cijeli razred npr. vođenje zajedničkog pjevanja pjesme
- b) Individualni oblik: učenici samostalno (individualno) rješavaju određeni zadatak npr. dok učenici rješavaju određeni zadatak učitelj pruža individualnu pomoć pojedinim učenicima
- c) Grupni oblik: u nastavi glazbene kulture to je najčešće oblik rada u izbornim ili izvannastavnim aktivnostima, npr. grupna nastava sviranja na pojedinim instrumentima.

Neke od nastavnih metoda za vrijeme nastave glazbene kulture su:

- a) Metoda usmenog izlaganja: odnosi se na usmeno izlaganje učitelja kojim tumači, objašnjava i podučava učenicima određeno gradivo, ili na usmeno izlaganje učenika dok primjerice iznosi svoje utiske o nekoj pjesmi
- b) Metoda razgovora: odnosi se na učiteljevo postavljanje pitanja kojima potiče učenike na stvaranje vlastitog mišljenja, korištenje svojih iskustava, opažanje i formiranje zaključaka.
- c) Metoda demonstracije: odnosi se na sve glazbene izvedbe za vrijeme nastave glazbene kulture, bile one žive ili prezentirane pomoću reprodukcije, npr. učitelj izvodi novu pjesmu, pušta njezinu reprodukciju učenicima, korištenje slika itd.
- d) Metoda rada s tekstem: odnosi se na učenički rad na tekstu iz udžbenika, priručnika, pomoćne literature itd. (Požgaj, 1988).

2.3. Atmosfera za vrijeme nastave glazbene kulture

Promjenom nastavnog plana i programa dolazi do novih očekivanja što se tiče atmosfere u razredu za vrijeme nastave glazbene kulture. Kako se navodi ona bi trebala biti opuštena i ležerna, ne treba izazivati napetost niti na nju gledati kao nešto što strogo mora trajati 45 minuta bez opuštanja i predaha. Trebalo bi se izbjeći sjedenje u dvoredovima i učenicima dati priliku i mogućnost za drugačiji raspored sjedenja koji će im ujedno omogućiti i veću mogućnost i slobodu kretanja. Nadalje, sve što se uči treba se učiti izravno na nastavi glazbene kulture, uz pomoć i vođenje učitelja, što učenici treba omogućiti da nastavu glazbene kulture doživljavaju kao laku. Učenici nastavu glazbene kulture ne trebaju doživljavati kao nešto što moraju ili kao nešto što je teško, već upravo suprotno, učenici bi trebali na nastavu dolaziti opušteni i motivirani znajući da ih čeka nešto lijepo i lako (Rojko, 2005).

3. NASTAVNA PODRUČJA U GLAZBENOJ KULTURI

Glazbena područja na kojima se temelji nastava glazbene kulture u prva tri razreda osnovne škole su pjevanje, sviranje, slušanje glazbe i elementi glazbene kreativnosti, dok u četvrtom razredu možemo uočiti određene razlike u nastavnim područjima. Naime, nastavna područja pjevanje, sviranje i slušanje i upoznavanje glazbe nadopunjuju se područjem izvođenje glazbe i glazbeno pismo, a nastavno područje elementi glazbene kreativnosti zamijenjeno je područjem glazbene igre. (Nastavni plan i program za osnovnu školu, 2006).

3.1. Nastavno područje: Pjevanje

„Nastavno područje pjevanja razvija osjećaj točne intonacije i ritma, glazbeno pamćenje i samopouzdanje. Pjevanje podrazumijeva kontinuirano izvođenje pjesama bez obvezatnoga zapamćivanja teksta“ (Nastavni plan i program za osnovnu školu, 2006: 68).

Pjevanje je aktivnost koja je u nastavi glazbe prisutna oduvijek upravo zato što je pjevanje najelementarniji, najspontaniji i najprirodniji način glazbenog izražavanja čovjeka. Kao takvo, pjevanje je dalo bitan pečat u povijesti nastave glazbene kulture. U osnovnoj školi najčešće se pjevaju narodne pjesme koje zatim prate umjetničke pjesme i primjeri iz glazbene literature koji izvorno mogu i ne moraju biti namijenjeni pjevanju. Mogu se pronaći prigodne, domoljubne, dječje, izviđačke i dr. školske kvalitete čija kvaliteta varira od vrlo vrijednih do sasvim bezvrijednih (Rojko, 2012).

Funkcionalno i umjetničko pjevanje su dvije vrste pjevanja koje se javlja u školi. Funkcionalno pjevanje stavlja naglasak na opuštenost, radost, optimizam i druge ekstrinzične elemente te bi djeca trebala pjevati pjesme koje će kasnije moći otpjevati u posebnim prilikama. S druge strane, umjetničko pjevanje ima visoke umjetničke zahtjeve. U osnovnoj školi pjevanje je najčešće funkcionalno iako bi trebalo težiti umjetničkom pjevanju (Svalina, 2015).

Pjevanje je najomiljenija aktivnost na nastavi glazbene kulture prema istraživanju Šulentić Begić (Šulentić Begić, 2009 prema Radičević i Šulentić Begić, 2010). Nadalje, aktivnost za koju su učitelji/učiteljice razredne nastave osposobljeni je pjevanje, a ono što je također važno istaknuti je činjenica da kroz pjevanje učenici ostvaruju cilj nastave glazbene kulture (Radičević i Šulentić Begić, 2010).

„U središtu pažnje novoga programa jest učenikova glazbena aktivnost, a ne nastavni sadržaj. Važnije je da učenik pjeva, nego da nauči pjevati baš neku određenu pjesmu. U činu pjevanja (bilo koje dobre i primjerene pjesme) na licu mjesta doživljava se i uči glazba, obogaćuje učenikov emocionalni svijet i izoštruje njegov umjetnički senzibilitet“ (Rojko, 2005: 9).

Učitelj ima mogućnost slobodnog odabira repertoara pjesmica prema nastavnom planu i programu, važno je naglasiti da učiteljev odabir pjesmica utječe na razvoj glazbenog ukusa kod učenika te on iz tog razloga treba biti pravilan. Također, treba zadovoljiti učeničkoj potrebi i želji za pjevanjem popularnih pjesmica. Od učenika treba tražiti da lijepo pjevaju, da točno intoniraju i jasno artikuliraju, što se može postići zahtijevanjem od učenika da pravilno sjede i dišu. Nepravilno sjedenje dovodi do toga da učenici vrše pritisak na dijafragmu i ne mogu pravilno disati što nadalje utječe na netočnu intonaciju (Radičević i Šulentić Begić, 2010).

„Prema autorici Radočaj-Jerković, čimbenici za kvalitetan odabir pjesme za pjevanje u razredu su:

1. estetska vrijednost pjesme,
2. primjerenost tekstualnog sadržaja pjesme dobi djece,
3. primjernost opsega pjesme mogućnostima djece,
4. melodijska i ritamska zanimljivost pjesme,
5. logična melodioznost pjesme,
6. logičan spoj melodije i teksta pjesme,
7. tematska zanimljivost, odnosno, hoće li pjesma sadržajem pobuditi interes za pjevanje
8. didaktička primjena pjesme u svrhu razvoja nekih budućih pjevačkih sposobnosti (pjesma mora odgovoriti na pitanje – hoćemo li učenjem ove pjesme unaprijediti pjevačke/glazbene sposobnosti učenika)“ (Radočaj Jerković, 2009, prema Milinović 2015: 2-3).

„Pjesme se mogu obraditi na nekoliko načina: metodom pjevanja po sluhu, metodom pjevanja po notnom zapisu i kombinacijom tih dvaju načina. U osnovnoj se školi pjeva po sluhu, jer se pjevanje po notama u njoj ne mogu svladati.“ (Šulentić Begić i Birtić, 2012: 3)

Učenje pjesme po sluhu trebao bi biti postupak poznat svakom učitelju te je relativno jednostavan postupak (Rojko, 2004). Sam proces se sastoji od pet faza:

1. UPOZNAVANJE PJESME – učitelj/učiteljica pjeva cijelu pjesmu u svrhu upoznavanja melodije, pjesma se upoznaje putem snimke (samo povremeno), samo sviranje na klaviru (najslabija varijanta).

2. OBRADA TEKSTA – odvija se na način da prvo učitelj čita tekst pjesme, a učenici ponavljaju, svrha je upoznavanje učenika sa tekstom pjesme.
3. UČENJE PJESME – učitelj uz pratnju instrumenta otpjeva dio pjesme, a učenici zatim ponavljaju, kraći dijelovi se nekoliko puta ponavljaju, a zatim se spoje i pjeva se cijela pjesma (metoda imitacije).
4. ANALIZA PJESME – provodi se s obzirom na glazbene sposobnosti i na dob djece, elementi analize mogu biti opseg melodije, melodijsko i ritamsko kretanje te oblik pjesme.
5. GLAZBENA INTERPRETACIJA – ovdje se provjerava je li ostvaren cilj učenja čije su komponente izražajno i lijepo pjevanje, muzikalnost, jasna dikcija i dinamičke različitosti, to je ujedno i vrhunac i konačni ishod učenja pjesme po sluh. (Milinović, 2015).

„U razredu treba težiti lijepom pjevanju. Što ono podrazumijeva? Treba postići lijepo, izražajno pjevanje, jasnu artikulaciju, razumijevanje teksta te ostvariti adekvatnu glazbenu interpretaciju“ (Vidulin-Orbanić i Terzić, 2011: 144). Međutim kako navodi Vidulin-Orbanić i Terzić u razredu se također javljaju mnogobrojne teškoće kao što su različite vokalne sposobnosti učenika, zrelost glasa, boja i opseg. Skladbe koje se obrađuju s učenicima često nisu primjerene svakom učeniku, zbog melodijskog opsega i ritamskih struktura. Kako djeca u razrednom odjelu nisu prošla selekciju kakva se prolazi pri uključivanju u pjevački zbor, dolazi i do problema čiste intonacije, koja nastaje nakon dugog i svjesnog rada učenika i učitelja, a njezino izvježbavanje i postizanje važan je segment pjevanja.

3.2. Nastavno područje: Sviranje

„Nastavno područje sviranja razvija osjećaj ritma, metra, precizne koordinacije i suradnje“ (Nastavni plan i program za osnovnu školu, 2006: 68).

„Sviranje u razredu u današnjoj školi bez ikakve je umjetničke vrijednosti. Barem su tri razloga za to: dostupni instrumenti (npr. instrumenti iz Orffove zbirke, blokflaute, „melodike“ i ostali školski instrumenti), njihova slaba kvaliteta, te nedostatak vremena za vježbanje. Premda psihološki opravdana – djeca su intrinzično motivirana za sviranje – takva se aktivnost ne može

opravdati glazbeno tj. umjetnički. Sviranje u općeobrazovnoj školi može imati smisla ako je izvođenje prave glazbe na pravim instrumentima. Takvo pak sviranje nije moguće u razredu, nego samo u ansamblu/orkestru gdje se može doseći viša, umjetnička razina. Samo se takvo sviranje može opravdati psihološki i umjetnički. Ipak, svoj pravi smisao može sviranje dobiti tek u jednoj drugačijoj koncepciji glazbene nastave u općeobrazovnoj školi“ (Rojko, 2012: 63).

U našem odgojno obrazovnom sustavu, odnosno u našim osnovnim školama, sviranje koje se odvija možemo podijeliti u dvije skupine, dva oblika:

1. Sviranje u razredu (nastavno područje)
2. Sviranje u ansamblu/orkestru (izvannastavna aktivnost).

Sviranje u razredu može i ne mora biti obvezno, određuje se nastavnim programom, dok je sviranje u ansamblu/orkestru preporučljivo, ali ovisi o uvjetima kao što su primjerice materijalni uvjeti škole, pa se iz toga razloga ostavlja na izbor svakoj pojedinoj školi i učitelju. Ovakav pristup sviranju karakterističan je za europsku tradiciju koju naša glazbena pedagogija slijedi (Rojko, 2012).

Ideja o elementarnoj glazbi i elementarnom sviranju javila se dvadesetih godina prošlog stoljeća pod utjecajem Orffa koji je u svom *Orff-Schulwerku* iznio navedene ideje. Glazba povezana s pokretom, plesom i govor karakterizira elementarnu glazbu, dok tjelesni pokreti, poput pljeskanja, pucketanja prstima, tapkanja nogama karakteriziraju elementarno sviranje. Kod elementarnog sviranja važno je spomenuti i ulogu zvečki, bubnjeva i sličnih udaraljki. Upravo pod utjecajem Orffa i njegovih ideja o elementarnom sviranju dolazi do uvođenja instrumentalnog muziciranja u općeobrazovne škole (Svalina, 2015).

„Sviranje je po prvi put uvedeno u hrvatske općeobrazovne škole donošenjem nastavnoga programa iz 1958. godine (Osnovna škola, 1958). U tekstu programa iz 1965. godine (Osnovna škola – Odgojno obrazovna struktura, 1965: 230) navodi se da instrumenti „pridonose bržem, lakšem i potpunijem shvaćanju muzike i unose mnogo radosti u život razreda.“ Osim toga, „primjena instrumenata pospješuje stvaralačku aktivnost djece, omogućuje improviziranje i kombiniranje različitih zvučnih efekata.“ (Svalina, 2015: 92).

Rojko (2012) navodi da argumente koji idu u korist sviranja možemo podijeliti u četiri skupine, a to su:

1. Izvan glazbeni razlozi (razvijanje radnih navika, disciplina, odgovornost, odnos prema radu i dr.)
2. Argumenti koji proizlaze iz djetetovih potreba (dijete želi svirati i biti aktivno)
3. Stručni razlozi (usvajanju glazbenih znanja doprinosi sviranje)
4. Estetski razlozi (razvijanje glazbenog ukusa, razvoj i stvaranje aktivnog slušatelja glazbe, unapređenje razumijevanja glazbe).

Nadalje, Rojko (2012) tvrdi da je jedini kvalitetan i istinit argument upravo onaj koji polazi od djeteta, a to je kao što je već navedeno djetetova potreba i želja za sviranje i aktivnošću, međutim sviranje kakvo danas pronalazimo u nastavi glazbene kulture trebalo bi mijenjati jer kao takvo nema smisla ni svrhe.

Sviranje u nižim razredima osnovne škole treba biti u skladu s filozofijom otvorenog modela. Prema tome ono što se može smatrati sviranjem u nižim razredima osnovne škole je igra djece s instrumentima dječjeg instrumentarija, ritamske igre korištenjem vlastitog tijela kao instrumenta (lupkanje, pljeskanje, pucketanje prstima itd.), ponavljanje ritamskih obrazaca koje zadaje učitelj, samostalno osmišljanje ritamskih obrazaca i praćenje svog pjevanja sviranjem ritma ili taktnih doba. Posjedovanje kompetencija i glazbenih znanja i vještina učitelja je ono što utječe hoće li sviranje biti izabrana aktivnost u nastavi glazbene kulture (Šulentić Begić i Birtić, 2012).

Prema Vidulin (2016: 140) u redovitoj nastavi glazbene kulture pozornost se pri sviranju treba usmjeriti na prepoznavanje, analizu i demonstraciju:

- a) „raznovrsnih tipova kretanja melodije (uzlazno, silazno, skokovito, postepeno, u okviru tonaliteta, izvan tonaliteta, u različitom opsegu)“
- b) „ritmova (jednostavni i složeni ritmovi, punktirani ritmovi)“

Nadalje, svirati se treba u „različitim mjerama, tempu, agogici, a isto tako demonstriraju se glazbene sastavnice koje su dijelom programa za pojedini razred“ (Vidulin, 2016: 140). Fraziranje i estetika skladbe također je važna pri sviranju i treba se postići u najvećoj mogućoj mjeri, a njezino postizanje ovisi o vještinama i znanju učenika i o instrumentu na kojemu se glazba izvodi. „Krajnji cilj može biti sviranje po notama jednostavnijih skladbi, ali isto tako muziciranje, glazbeno osvješčivanje, pomoć pri pamćenju glazbe, izražavanje glazbom“ (Vidulin, 2016: 140).

3.3. Glazbeno područje: Slušanje glazbe

„Nastavno područje slušanja glazbe razvija sposobnost slušne koncentracije, specifikacije sluha (mogućnost prepoznavanja zvukova i boja različitih glasova i glazbala), analize odslušanog djela i uspostavlja osnovne estetske kriterije vrjednovanja glazbe“ (Nastavni plan i program za osnovnu školu, 2006: 68).

Rojko (2012) navodi kako je jedno od najmlađih područja u nastavi glazbene kulture upravo slušanje i upoznavanje glazbe. U nastavnim programima u Hrvatskoj prvi puta se pojavljuje 1950. godine, spominjanjem radija i gramofona, ali samo slušanje navodi se kao preporuka i ovisi o opremljenosti škole. Nadalje, nastavni program iz 1954. godine ističe važnost razvijanja glazbenog ukusa kod učenika i pripremanja za slušanje dobre glazbe, pa tako ni navedeni nastavni program, kao ni nastavni programi iz 1958., 1960. i 1964. godine ne donose ništa novo niti konkretnije od već navedenih ideja. Nešto konkretniji je nastavni program iz 1972. godine gdje se može pronaći opširan popis djela za slušanje i za ilustraciju pojedinih glazbenih pojava (instrumenata, glazbenih oblika, izražajnih elemenata itd.), a samo slušanje se pojavljuje pod nazivom *Poznavanje glazbene literature*. Zatim slijedi nastavni program iz 1984. gdje se pojavljuje još veći broj djela za slušanje, a glazba umjesto funkcije ilustracije koju je imala do sada, dobiva funkciju upoznavanja glazbe i razvijanja glazbenog ukusa. Nastavnim planom i programom iz 2006., kao što smo već naveli, slušanje se pojavljuje kao jedino obvezno područje, čime slušanje zapravo doživljava potpuno prihvaćanje i afirmaciju.

Na primarnom stupnju odgoja i obrazovanja moguće je ostvariti slušanje glazbe u nastavi glazbene kulture i to bez ograničavanja na skladbe koje su određene programom ili namijenjene isključivo djeci već se u obzir trebaju uzeti i druga djela gdje obavezno moramo voditi računa o trajanju izabranih djela jer djeca imaju ograničenu pažnju. Glazbene sposobnosti učitelja ne utječu na kvalitetu provođenja aktivnosti slušanja glazbe i moguće je osposobiti sve učitelje za uspješno provođenje navede aktivnosti u nastavi glazbe. (Rojko, 2012 prema Svalina, 2015)

Prilikom slušanja glazbe naglasak treba stavljati na glazbeno-izražajne sastavnice (izvođač, tempo, dinamika, oblik i ugođaj), a nikako ne na stvaranju izvangelazbenih asocijacija što je ujedno i najveća pogreška kod učitelja prilikom vođenja slušanja glazbe. Slušanje glazbe se treba provoditi na način da se slušanje ponavlja više puta, a svaki puta se zadaje novi zadatak koji se treba odnositi na navede glazbeno-izražajne sastavnice. Učenici do rješenja zadataka moraju doći sami i to isključivo svojim sluhom (Dobrota, 2002 prema Svalina, 2015).

Dobrota i Ćuroković (2006) navode kako zadatci slušanja ističu važnost razvijanja glazbenog pamćenja slušanjem i usvajanja umjetničke i narodne glazbe putem različitih djela. Kako bi zadatci slušanja bili ostvareni potrebno je provoditi aktivno slušanje, u kojemu zadatci moraju biti isključivo glazbene prirode, a učenici do rješenja dolaze bez teoretiziranja i definicija, isključivo vlastitim sluhom.

„Uz slušanje glazbe u glazbenoj se nastavi povezuje i upoznavanje muzikoloških sadržaja. U novijim nastavnim programima ti se sadržaji navode kao: glazbene vrste, glazbeni oblici, vokalna glazba, narodna glazba, i sl. Muzikološki sadržaji izvode se iz slušanja glazbe. Možemo reći da slušanje glazbe omogućuje pravi induktivni pristup upoznavanju muzikoloških sadržaja“ (Svalina, 2015: 96).

„Uvjet kulture civilizirana čovjeka nije više praktično muziciranje, nego poznavanje glazbe. Glazbenim analfabetom ne treba danas smatrati osobu koja ne poznaje note, ili ne zna svirati blokflautu, ili ne pjeva u zboru, već osobu koja ne poznaje glazbu. Samo se slušanjem, a ne vlastitim muziciranjem, može upoznati velika glazba, samo se slušanjem može razviti glazbeni ukus i kritičan odnos prema glazbi, osobito onoj koju posreduju masovni mediji. Samo se slušanjem, a ne vlastitim muziciranjem, može razvijati auditivna sposobnost, zapostavljena danas pretežitom orijentacijom na vizualno u „optičkom vijeku“ u kome živimo“ (Rojko, 2012: 71).

Osnovna glazbena znanja i umijeća stječu se slušanjem i analizom glazbenih djela, a osim navedenog, neposredno se razvija i kulturno-umjetnički identitet učenika. U današnje vrijeme, naglasak se u nastavi glazbene kulture stavlja na upoznavanje učenika s glazbenim djelima različitih vrsta, stilova i glazbenostilskih karakteristika. Važna stavka povijesti umjetničkoga stvaralaštva su glazbena djela i njihovi skladatelji, a također i izraz ljudske kreativnosti u različitim aspektima kao što su povijesni, sociološki, filozofski i kulturni aspekt te izvorni dokumenti koji nam govore o svim povijesnim epohama (Martinović i Vidulin, 2015).

„Sadržaji nastave glazbe u osnovnoj školi obuhvaćaju: upoznavanje glazbala, pjevačkih glasova, solističkih, komornih i skupnih načina izvođenja glazbe, glazbenih oblika, instrumentalnih, vokalnih i vokalno-instrumentalnih vrsta, glazbeno-stilskih razdoblja, sam je sadržaj, prije svega, jedinstveno umjetničko djelo koje pomaže učenicima u generiranju njihove opće i glazbene kulture. Ova znanja, koja su ujedno i zadaci pri slušanju glazbe, samo su pomoć pri recepciji glazbe i mogućnost da se djelo opetovano poslušaju, s novim podstrekom i motivacijom. Kvalitetno i metodički ispravno osmišljeni zadaci učitelju će pomoći da realizira višekratno slušanje pojedine skladbe, a učenicima će omogućiti da djelo odslušaju više puta, s različitih aspekata, što će rezultirati njihovom boljem poznavanju i razumijevanju određenoga djela“ (Martinović i Vidulin: 576)

3.4. Glazbeno područje: Elementi glazbene kreativnosti

„Nastavno područje glazbene kreativnosti izoštrava pojedine glazbene sposobnosti (intonacija, ritam), razvija senzibilitet za glazbu, potiče maštovitost glazbenoga izraza i samopouzdanje pri iznošenju novih ideja“ (Nastavni plan i program za osnovnu školu, 2006: 68).

Prema Nastavnom planu i programu za osnovnu školu (2006) elementi glazbene kreativnosti odnose se na:

1. Improvizaciju ritma (izmišljanje malih ritamskih cjelina ostvarenih govorom, spontana zvučna improvizacija rukama, nogama, glazbalima kojima učenici raspolažu itd.)
2. Improvizaciju melodije (slobodni improvizirani dijalozi glasom, improvizacija meloritamskih cjelina)
3. Improvizaciju meloritamskih cjelina (slobodni improvizirani dijalozi glasom ili igre po dogovorenom predlošku)
4. Improvizaciju pokretom (male, dogovorom sastavljene glazbene igre uz pokret)
5. Tonsko slikanje (obilježavanje pojedinih riječi ili fraza zvukom nekih glazbala, oponašanje zvukova neposrednog okoliša spontanom ili dogovorenim improvizacijom) (Nastavni plan i program za osnovnu školu, 2006: 71).

„Prema važećem nastavnom programu za prva tri razreda osnovne škole glazbeno stvaralaštvo učenika ostvaruje se nastavnim područjem elementa glazbene kreativnosti. Nastavno područje elementa glazbene kreativnosti nije obvezno. Dakle, učitelj ga može odabrati ako to želi, no nastavni program nikoga na to ne obvezuje. Na primarnom stupnju izvodit će ga oni učitelji koji su dovoljno kompetentni, odnosno, učitelji s posebnim glazbenim znanjima i vještinama.“ (Svalina, 2015: 95)

3.4.1. Dječje glazbeno stvaralaštvo

„Glazbenim stvaralaštvom učenici se u nastavi mogu baviti tako da mijenjaju poznate pjesme, stvaraju nove jednostavne melodije, da preoblikuju melodije variranjem, harmoniziranjem, ekspresivnim oblikovanjem (dinamika, artikulacija i tempo) i orkestriranjem (Ginocchio 2003: 54)

ili kreiranjem melodije na zadani tekst (Paynter-Aston 1975: 142-149; Wiggins 1989: 36- 37). Osim toga ona mogu improvizirati i na različitim melodijskim instrumentima ili na udaraljka (Wiggins 1989: 37-38; Moore 1990: 39-40)“ (Svalina, 2010: 3).

Postoje različite mogućnosti stvaralačkog rada. Kao neke od njih možemo navesti: igre s ritmovima, glazbena pitanja i odgovore, melodiziranje zadanog ritma, upotpunjavanje glazbenih rečenica, melodiziranje u sekvencama, variranje motiva ili fraza (Požgaj, 1950). Još neke od mogućnosti su: pronalaženje raznovrsnih pokreta uz glazbu, ritmiziranje govorenih fraza (izmišljanje brojalice), ritamska pitanja i odgovore, igre melodiziranja, stvaranja na tekst, dovršavanje skladbe (Požgaj, 1975).

V. Tomerlin bio je jedini autor koji je uistinu pisao, a i uključivo djecu u glazbeno-stvaralačke aktivnosti. Dječji radovi koji su nastali pod njegovim vodstvom bile su aktivnosti improviziranja melodije na zadani tekst, točnije, stvaranje pjesama, a prezentirane su na koncertima i festivalima. Osim navedenog, Tomerlin je još spominjao i isticao improvizaciju ritma, oblikovanje malih melodijskih motiva i improviziranje melodije u obliku pitanja i odgovora. Da bi dječje glazbeno stvaralaštvo bilo uspješno prema Tomerlinu potrebni su određeni uvjeti koji se moraju ostvariti. Prvi uvjet je da se glazbeno-stvaralački rad u školi nadovezuje na oblike spontanog glazbenog stvaranja. Učenici trebaju pjevati poznate brojalice, rugalice ili spontano izmišljati nove, a na taj način upoznajemo se s mogućnostima glazbenog izražavanja učenika. U razredu se mora ostvariti ugodna i opuštena atmosfera prije izvođenja takvih aktivnosti. Zatim slijedi uvjet koji naglašava da tekst treba biti osnova za melodijsko izražavanje djece jer je inače taj zadatak djeci pretežak i previše apstraktan. Treći uvjet govori o tome da glas treba biti glavno sredstvo izražavanja u glazbenom stvaralaštvu. Djeca koja imaju dobro razvijen sluh uz pomoć glasa najbolje iskazuju svoju glazbeno-stvaralačku fantaziju uz pomoć glasa, a djeca slabije muzikalnosti u svom radu trebala bi koristiti i instrument (metalofon, ksilofon). Četvrti uvjet ističe važnost izbjegavanja teoretiziranja da bi se što prije došlo do cilja, odnosno ističe važnost da se rad događa u živom tempu. Učitelji trebaju davati savjete kada je melodija već stvorena, a ne unaprijed zadavati određena teorijska pravila. Za kraj, peti uvjet govori o tome da se stvaranje melodije treba odvojiti od njenog zapisivanja jer je takav zadatak, u kojem se melodije i stvaraju i bilježe notama istovremeno, pretežak za učenike osnovne škole (Tomerlin 1969 prema Svalina, 2010).

Tomerlin (1969) navodi kako bi se glazbeno stvaralaštvo trebalo više njegovati u osnovnim školama. Kao razlog za nedovoljno njegovanje navodi nedovoljnu osposobljenost učitelja za rad na navedenom području u nižim razredima, a u višim razredima do problema, odnosno nedovoljne njege navedenog glazbenog područja, dolazi zbog shvaćanja kako se aktivnosti glazbenog stvaralaštva

trebaju provoditi na način da učenici sami zapisuju svoje melodije, što je prema Tomerlinu pretežak zadatak za učenike osnovne škole. Da bi se postigli rezultati na području dječjeg glazbenog stvaralaštva, aktivnosti i zadaci koji se provode trebaju biti u skladu sa sposobnostima i iskustvom učenika. Stvaralačke aktivnosti učenicima trebaju biti prezentirane kao radosna igra s glazbom kojoj je cilj stvoriti novu melodiju.

3.5. Glazbeno područje: Glazbene igre

U odgojno obrazovnom procesu velika je važnost igre. Igra kod djece potiče i razvija njihovu prirodnu radoznalost, ali također i razvija njihove sposobnosti. Djeca u igri dobivaju određenu dozu slobode, dozvoljava im se iznošenje vlastitog mišljenja, dolazi do izražaja njihova kreativnost i samostalnost. Kroz igru djeca stječu samopouzdanje te im se pomaže u prilagodbi na svijet i razvijaju se društvene i moralne norme ponašanja kod djece. Kroz igru djecu glazbeno poučavamo, ali ih također trebamo i pripremiti za razne životne situacije i potencijalne probleme s kojima će se susretati (Milinović, 2015).

„Igra je najprirodnija stvar u djetetovu životu koja u potpunosti okupira njegovu pozornost i koncentraciju te kroz nju treba provoditi učenje. Djeca usmjeravaju pozornost na ono što im je zanimljivo, neobično i novo. Za vrijeme igre dijete osjeća radost i zadovoljstvo, pa stvaranjem pozitivnih emocija i dobre energije bolje pamti sadržaje koje igra sadrži. Ukoliko dođe do „zasićenosti“ igrom i pada koncentracije, potrebno je napraviti kraću pauzu“ (Milinović, 2015: 2)

Šulentić Begić (2016) navodi kako su umjesto elemenata glazbene kreativnosti u prvoj radnoj verziji nastavnog plana i programa nastave glazbene kulture u Hrvatskoj bile predviđene glazbene igre, kojima se kao svrha navodi razvijanje intonacijskih i ritamskih sposobnosti, razvoj dječjeg sluha, glasa, pamćenja, motorike, osjećaja za grupno izvođenje te razvijanje osjećaja za glazbu. Također, ističe se rekreativan učinak glazbenih igara na učenike jer ih učenici rado izvode.

Međutim, u konačnoj verziji Nastavnog plana i programa u prva tri razreda osnovne škole, glazbene igre se ipak zamjenjuju područjem elemenata glazbene kreativnosti, a glazbene igre javljaju se u četvrtom razredu. No, bez obzira na navedenu izmjenu, glazbene igre se koriste i u prva tri razreda osnovne škole kao dio područja elemenata glazbene kreativnosti (Šulentić Begić, 2016).

U nastavi glazbene kulture s učenicima možemo provoditi:

1. glazbene igre s pjevanjem,

2. glazbene igre s ritmovima/melodijama i
3. glazbene igre uz slušanje glazbe.

3.5.1. Glazbene igre s pjevanjem

Igre uz pjevanje pjesme, odnosno glazbene igre s pjevanjem, su vrsta pokretnih igara. Za svaku igru koriste se ustaljena pravila koja se primjenjuju tijekom pjevanja napjeva koji moraju biti vrlo pristupačni i jednostavni za učenike. Pažnju treba obratiti da pjesma koja se pjeva bude dobra pjesma, odnosno da ima značajke dobre pjesme, jer zbog fizičkog napora koji igra zahtjeva postoje kriteriji koje pjesma mora zadovoljiti, a to su: opseg melodije treba biti manji od opsega dječjeg glasa, izbjegavanje pjesama sa složenijim ritmovima. Kao i svaka igra, tako i igra s pjevanjem zahtjeva određene sposobnosti pokreta, a u igrama s pjevanjem to su najčešće osnovni pokreti, kao što su hod, trk, poskoci i kretanje ruku (Šulentić Begić, 2016).

Manasteriotti (1978) navodi kako se glazbene igre s pjevanjem mogu podijeliti na: igre s pjevanjem u krugu – u kolu, igre u koloni, igre slobodnih oblika i igre mješovitih oblika.

Igre s pjevanjem u kolu najčešće se izvode u obliku spojenog ili nespojenog kruga ili kola. Učenici ovdje zajednički pomoću skladnih pokreta oponašaju pojedine prizore koji su sadržani u tekstu (npr. *Mi smo djeca vesela*, *Teče, teče bistra voda*, *Savila se bijela loza vinova*), može se koristiti i varijanta gdje jedan učenik izvodi radnju te poziva druge učenike iz kruga da učine određene pokrete. Primjer za to je vidljiv u slučaju pjesme *Mi smo djeca vesela* gdje se djeca drže za ruke i plešu u krug, dok jedan učenik stoji u sredini kruga i poziva djecu da se zajedno igraju na način da učine iste pokrete kao i navedeni učenik/učenica. Ponekad se, umjesto pokreta oponašanja pojedinih prizora, koriste i izvode pokreti koji nisu povezani sa značenjem teksta pjesme (hodanje sredinom ili rubom kola, elementarni plesni motivi i raznoliki ritmički pokreti). Primjer za ovaj slučaj možemo uočiti u izvođenju pjesmice *Savila se bijela loza vinova* gdje djeca zapravo izvode određene osnovne plesne elemente folklor. Pomoću navedenih aktivnosti, učenici nesvjesno, počinju usvajati strukturu kompozicije koju mogu izraziti različitim pokretima. Osim toga, kod djece se razvija kreativnost, potiče se stvaralaštvo, samostalnost i sloboda izražavanja (Manasteriotti, 1978, prema Šulentić Begić, 2016; Milinović, 2015).

U igrama u koloni učenici su poredani jedno pored drugoga ili jedno iza drugoga. Sadržaj pjesme utječe na oblik igre, jedan učenik ima glavnu ulogu, ona može biti stalna ili se pri ponavljanju igre može izmjenjivati. Naglasak se ovdje stavlja na ritmički hod i prostornu orijentaciju u koloni ili

vrsti, a također i na održavanje ravnoteže u prijelazima iz skoka u stojeći stav. Primjer za ovu vrstu glazbene igre je *Vlakić*, jedan učenik je vozač, on ima glavnu ulogu jer ga ostali učenici zapravo slijede pokretom, naglasak se ovdje treba stavljati na ritmički hod i osjećaj za promjenu tempa. (Manasteriotti, 1978, prema Šulentić Begić, 2016; Milinović, 2015).

Kao najsloženiju, a ujedno i najslobodniju skupinu igara s pjevanjem možemo istaknuti igre slobodnih oblika. Kod igra slobodnih oblika sam način izvođenja ovisi o sadržaju igre. Primjerice, fiksirani oblik igre može kočiti individualnu kreativnost učenika pri lovljenju u trku, slobodnom izvođenju radnji pojedinaca i pri kolektivnim pantomimskim pokretima. (Manasteriotti, 1978, prema Šulentić Begić, 2016). Može se oblikovati krug ili kolona pri izvođenju ovih igara, ali samo onda kada to učitelj smatra potrebnim. Ono što je također važno istaknuti je učiteljeva opreznost i taktičnost pri izvođenju navedenih igara, kako se ne bi prekinulo učeničko dobro raspoloženje, a da se pravila igre i dalje poštuju (Šulentić Begić, 2016).

Kao primjer ovdje možemo navesti igru *Ribice*, u navedenoj igri učenici trebaju oponašati ribice, kornjače i rakove, dok prate određene zvukove i melodije klavira. Pa tako, ribice simboliziraju visoke tonove i brze kretnje melodije, dok kornjače simboliziraju sporiji tempo, a rakovi su malo brži tempo od kornjača i malo sporiji od ribica. Učitelji ovdje trebaju posebno pažnju obratiti na disciplinu djece tijekom igranja, jer se djeca često znaju zanijeti u igri i biti preglasni, pa treba pronaći odgovarajući način za stišavanje i umirivanje djece, a da se ne kvari dobro raspoloženje učenika (Milinović, 2015).

„Igre mješovitih oblika kombinacija su dvaju ili više osnovnih oblika, npr. kolone i kola uz slobodne pokrete. U ovim igrama primjenjuju se jednostavna izražajna sredstva glazbe, pokreta i riječi, a sadržaji koje obuhvaćaju odnose se na živa bića i nežive predmete“ (Šulentić Begić, 2016: 5).

Osim navedenih vrsta igara s pjesmom u literaturi se još mogu pronaći i igre poput: *Ne zaboravi stihove*, *Tko pjeva*, *Tko se oglasio* i druge. Ono što je zajedničkom svim navedenim igrama je činjenica da su pjesma i pjevanje temelj izvođenja igre (Šulentić Begić, 2016).

3.5.2. Glazbene igre s ritmovima/melodijama

Glazbene igre s ritmovima/melodijama utemeljene su na improvizaciji, a provode se na različite načine:

1. učitelj izvodi ritamsku frazu (pljeskanjem, sviranjem udaraljki, tijelom kao instrumentom) ili otpjeva ritamsku frazu neutralnim slogom, a zatim je ponove učenici, ponavljati mogu svi učenici zajedno ili svaki učenik samostalno dok svi učenici uspješno ne izvedu zadanu frazu
2. svaki pojedinačni učenik ili svaki drugi učenik osmisli ritamsku/melodijsku frazu, a ostali učenici grupno ponavljaju
3. Učitelj postavlja ritamsko/melodijsko pitanje, a učenik odgovara ili učenici to isto izvode u paru (Šulentić, Begić, 2016: 5-6)

Primjer za ovakvu vrstu glazbenih igara je igra *Telegraf* gdje u početku učitelj smišlja i otkuca/otplješe određenu ritamsku frazu, a učenici ponavljaju, nakon nekog vremena učitelj i učenik zamjenjuju ulogu, pa tako učenik samostalno smišlja ritamske fraze i zadaje ih ostaloj djeci koju ponavljaju. Ova igra potiče samostalnost kod učenika, njihovu kreativnost, natjecateljski duh i osjećaj zajedništva (Milinović, 2015). Prema Šulentić Begić (2016) u literaturi, kod igara s ritmovima/melodijama i tonovima, mogu se još pronaći i igre poput *Ritamski ili Melodijski krutići*, *Dan-noć*, *Glazbeni kviz s pjesmicama ili skladbama ili instrumentima*, *Visina tona* itd. Učenici trebaju zapamtiti ritamsku/melodijsku frazu, razlikovati visine tonova ili prepoznati melodiju (zvuk instrumenta).

3.5.3. Glazbene igre uz slušanje glazbe

Kod glazbenih igara uz slušanje glazbe učitelj odabire glazbu te smišlja pokrete uz nju, a onda to što je smislio provodi i uvježbava na satu s učenicima. Može se koristiti i verzija gdje učenici podijeljeni u grupe ili parove sami osmisle pokrete uz zadanu glazbu. Slobodno kretanje učenika uz slušanje glazbe je također jedna od mogućnosti provođenja glazbenih igara uz slušanje glazbe. Skladbe koje se koriste za glazbene igre uz slušanje glazbe trebale bi imati izražene glazbene sastavnice (ritam, mjera, određeno glazbalo) kako bi učenici mogli na određene dijelove koračati, pljeskati, poskakivati, pomicati ruke ili koristiti tijelo kao instrument. U literaturi možemo pronaći igre poput *Glazbene stolice*, *Vlakić*, *Ples s balonima*, *Ledena kraljica*, *Dirigent*, *Orkestar*, *Ples u četvorci* itd. Uz izvođenje navedenih igara, uvijek je potrebno i slijediti određena pravila. Pokret koji je usklađen s ritmom (plesanje, koračanje) ili mjera (dirigiranje) skladbe ili prepoznavanje zvukova instrumenata i oponašanje sviranja određenog instrumenta pokretima su temelj za pravila koja je potrebno slijediti (Šulentić Begić, 2016).

4. ISTRAŽIVANJE: Sklonosti učenika mlađe školske dobi prema glazbenim aktivnostima

4.1. Cilj i zadatci istraživanja

Cilj istraživanja bio je utvrditi koje glazbene aktivnosti učenici preferiraju, razlikuju li se njihove preferencije s obzirom na dob te primjenjuju li učitelji glazbene aktivnosti koje učenici preferiraju. Također se ispitalo vole li učenici nastavu Glazbene kulture te kako se osjećaju za vrijeme nastave Glazbene kulture. Sukladno cilju istraživanja, zadatci ovog istraživanja su:

- *Utvrđiti stupanj učeničkih preferencija prema svim glazbenim aktivnostima.*
- *Utvrđiti koje glazbene aktivnosti učenici najviše i najmanje preferiraju.*
- *Utvrđiti razlikuju li se njihove preferencije prema glazbenim aktivnostima s obzirom na dob, odnosno razred koji pohađaju.*
- *Utvrđiti primjenjuju li učitelji na satu Glazbene kulture aktivnosti koje učenici preferiraju.*
- *Utvrđiti koje aktivnosti bi učenici željeli da učitelji češće provode na satu Glazbene kulture.*
- *Utvrđiti vole li učenici nastavu Glazbene kulture.*
- *Utvrđiti kako se učenici osjećaju za vrijeme nastave Glazbene kulture.*

4.2. Hipoteze istraživanja

Istraživanje polazi od sljedećih pet hipoteza:

1. Učeničke preferencije prema glazbenim aktivnostima razlikuju se s obzirom na dob učenika.
2. Najpreferiranija glazbena aktivnost kod učenika je *Pjevanje*.
3. Najmanje preferirana aktivnost kod učenika je *Sviranje na dječjem instrumentariju*.
4. Glazbene aktivnosti koje učenici preferiraju u skladu su s glazbenim aktivnostima koje učitelji najčešće provode na satu Glazbene kulture.
5. Učenici vole nastavu Glazbene kulture.

4.3. Sudionici istraživanja

Istraživanje je provedeno u osnovnoj školi Frana Krste Frankopana u Osijeku u lipnju 2019. godine. Uzorak istraživanja obuhvatio je učenike iz učeničke populacije koja ide u prvi, drugi i treći razred osnovne škole. Iz svake učeničke populacije izabrana su dva razredna odjela. Ukupno je sudjelovalo 34 učenika prvog razreda, 40 učenika drugog razreda i 39 učenika trećeg razreda, što je ukupno 113 učenika.

4.4. Postupci i instrumenti istraživanja

Postupak koji se primjenjivao tijekom istraživanja sklonosti učenika mlađe školske dobi prema glazbenim aktivnostima bio je anketiranje. Kao instrument istraživanja koristio se anketni upitnik s ljestvicama procjena (Prilog 1).

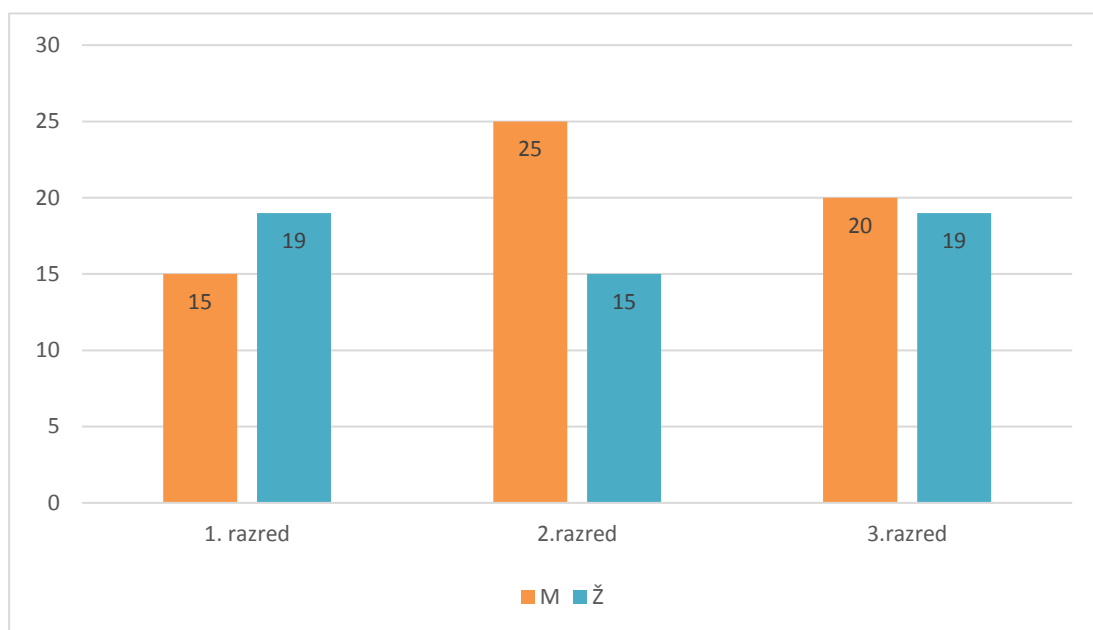
4.4.1. Anketni upitnik

Anketni upitnik sastojao se od ukupno devet pitanja. Prva dva pitanja odnosila su se na spol i dob učenika. Sljedeća dva pitanja provjeravala su vole li učenici nastavu Glazbene kulture te kako se osjećaju za vrijeme nastave Glazbene kulture (ovdje su učenici imali mogućnost višestrukog izbora). Nakon toga slijede tri pitanja koja se odnose na provjeru sklonosti učenika prema glazbenim aktivnostima. Prvo pitanje izrađeno je u obliku Likertove skale procjene, učenici su ocjenjivali svaku glazbenu aktivnost (glazbene igre, glazbeno stvaralaštvo, pjevanje, slušanje glazbe, sviranje na dječjem instrumentariju) ocjenama od 1 do 5 (1 = uopće mi se ne sviđa, 2 = ne sviđa mi se, 3 = osrednje mi se sviđa, 4 = sviđa mi se i 5 = jako mi se sviđa). Drugo i treće pitanje bila su pitanja višestrukog izbora gdje su učenici od navedenih glazbenih aktivnosti trebali izabrati samo jednu koja im se najviše sviđa i onu koja im se najmanje sviđa. Zatim slijede dva pitanja kojim se nastoji provjeriti postoji li povezanost između glazbenih aktivnosti koje učenici preferiraju i onih koje učitelji najčešće provode na satu Glazbene kulture. Anketni upitnik popunjavali su učenici prvih, drugih i trećih razreda osnovne škole, a anketiranje je bilo anonimno. Uvidom u dobivene podatke željelo se doći do sljedećih činjenica:

- vole li učenici nastavu Glazbene kulture,
- kako se učenici osjećaju za vrijeme nastave Glazbene kulture,
- koje glazbene aktivnosti učenici preferiraju s obzirom na dob,
- koja je najpreferiranija i najmanje preferirana glazbena aktivnost,
- koje glazbene aktivnosti učitelji najčešće provode tijekom nastave Glazbene kulture i
- koje glazbene aktivnosti bi učenici voljeli da se češće pojavljuju na satu Glazbene kulture.

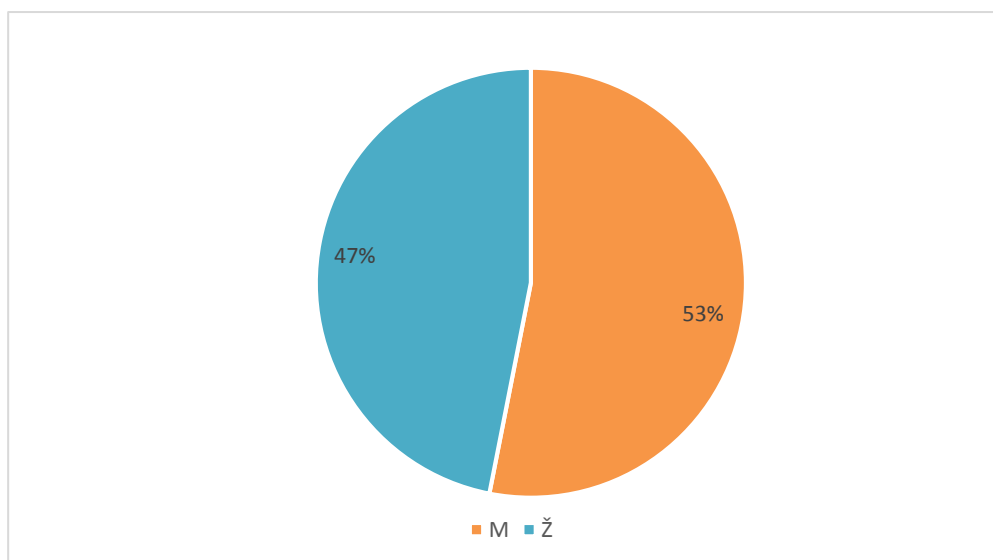
5. REZULTATI ISTRAŽIVANJA I RASPRAVA

Unutar istraživanja ispitano je 113 učenika te su prikupljeni podatci unutar navedenog uzorka metodom anketiranja. Prva dva pitanja služila su za prikupljanje podataka o razredu koji učenici pohađaju i o njihovom spolu.



Slika 1: Spol učenika i broj učenika koji su sudjelovali u istraživanju po razredima

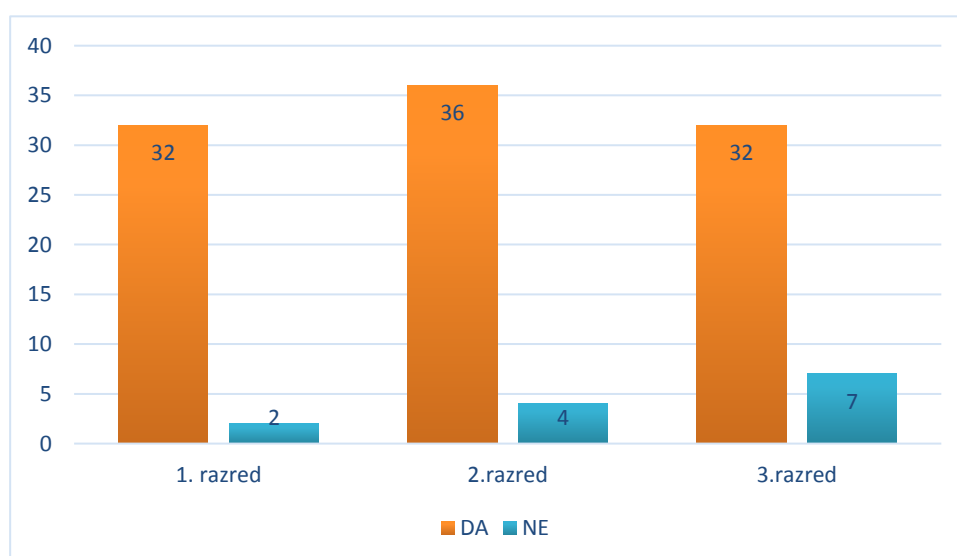
Slika 1. prikazuje podatke o broju učenika po razredima te o njihovom spolu. Iz navedene slike možemo vidjeti da je ispitano 34 učenika prvog razreda, 40 učenika drugog razreda i 39 učenika trećeg razreda, što je ukupno 113 učenika kao što smo već naveli ranije. Postoji mala razlika u odnosu na spol učenika.



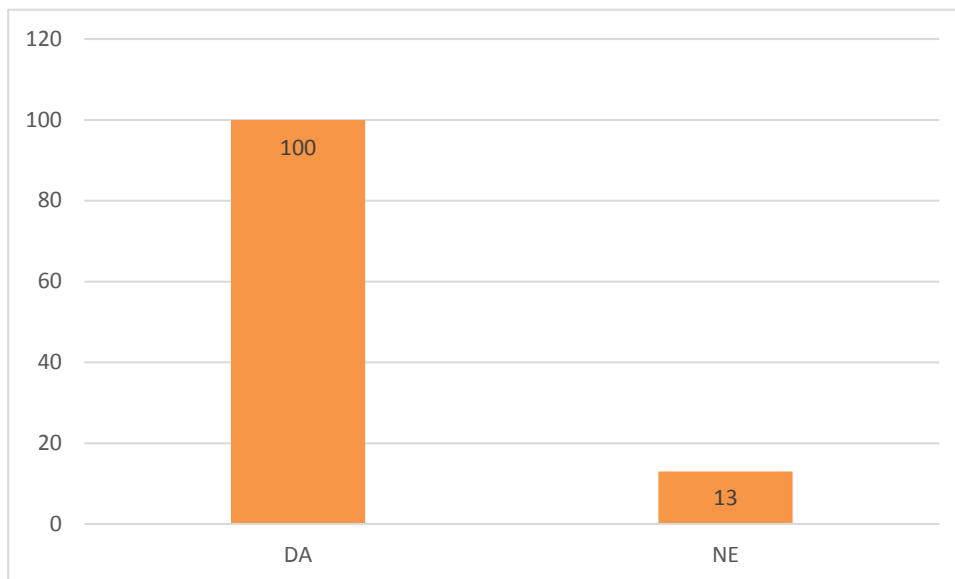
Slika 2: Udio muških i ženskih ispitanika koji su sudjelovali u istraživanju

Kao što možemo vidjeti na slici 2, postotak muških i ženskih učenika se gotovo ne razlikuje, odnosno ispitano je 47% ispitanika ženskog spola (53 učenice) i 53% (60 učenika) ispitanika muškog spola.

Treće i četvrto pitanje odnosilo se na utvrđivanje vole li učenici nastavu Glazbene kulture te kako se osjećaju za vrijeme nastave Glazbene kulture. U trećem pitanju učenici su mogli odgovoriti s da ili ne na pitanje „Voliš li nastavu Glazbene kulture?“. U prvom razredu „ne“ su odgovorila dva učenika, u drugom četiri, a u trećem sedam učenika (Slika 3). Možemo primijetiti kako se broj učenika koji su odgovorili da ne vole nastavu Glazbene kulture povećao s dobi, odnosno razredom koji učenici pohađaju.

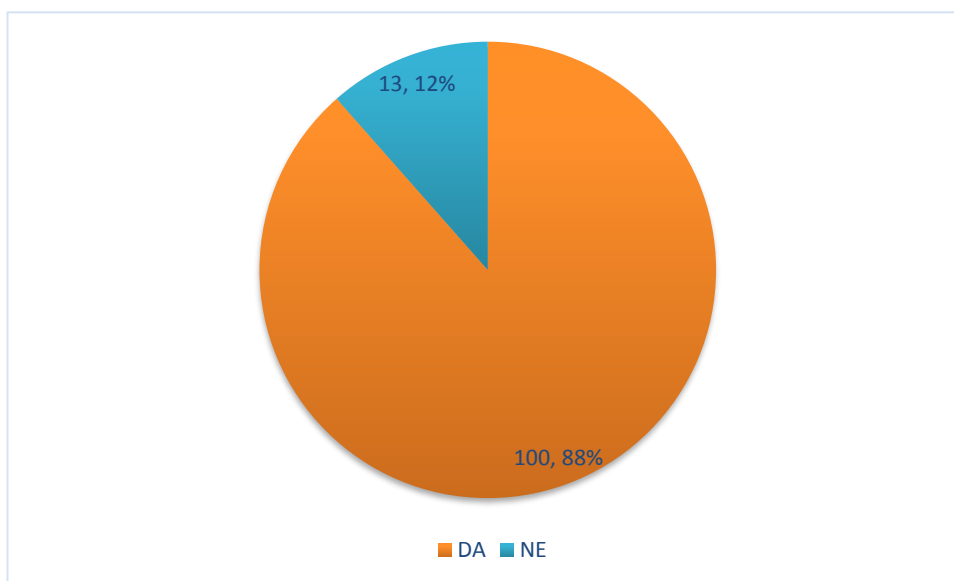


Slika 3: Broj učenika po razredima u odnosu na to vole li ili ne nastavu Glazbene kulture



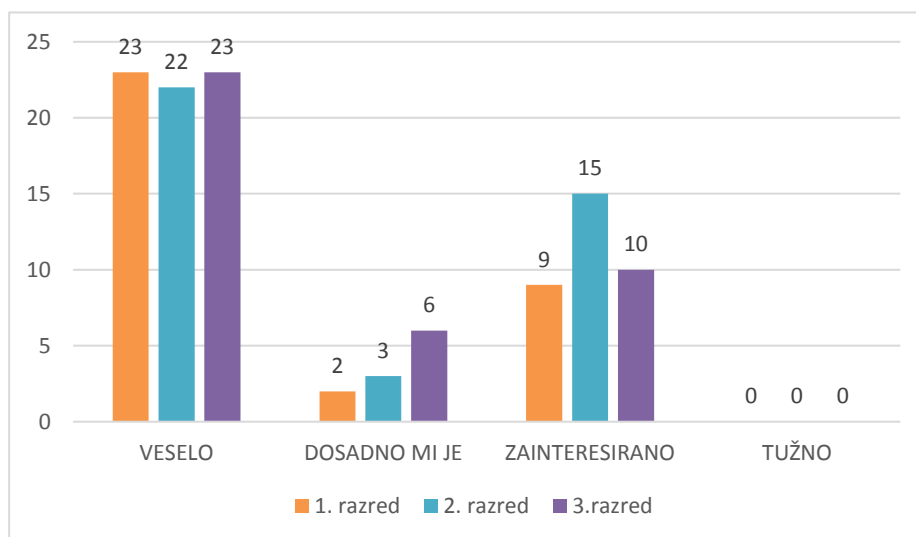
Slika 4: Ukupan broj učenika-u odnosu na to vole li ili ne nastavu Glazbene kulture

Kao što se može vidjeti na Slici 4 ukupan broj učenika koji vole nastavu Glazbene kulture je 100, a broj učenika koji ne vole nastavu Glazbene kulture je 13. Vidimo da je puno više učenika koji vole nastavu Glazbene kulture, odnosno 12% učenika ne voli nastavu Glazbene kulture, dok 88% učenika voli nastavu Glazbene kulture (Slika 5). Kao što smo i pretpostavili prije istraživanja, potvrđeno je da učenici vole nastavu Glazbene kulture, odnosno potvrđujemo 5. hipotezu istraživanja.



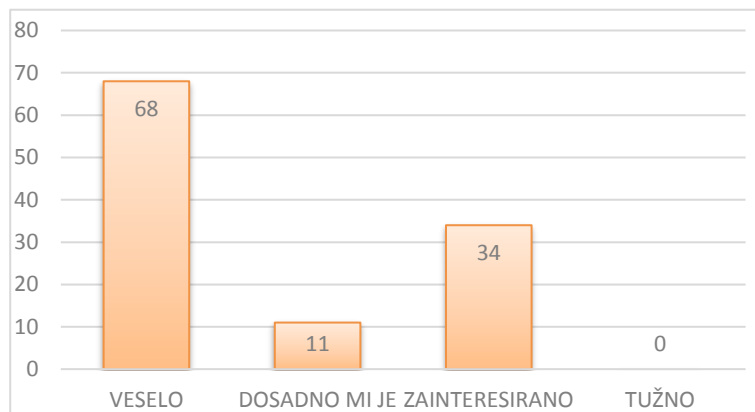
Slika 5: Postotak učenika koji ne/vole nastavu Glazbene kulture

Četvrto pitanje, kao što je već rečeno, provjerava kako se učenici osjećaju za vrijeme nastave Glazbene kulture. Učenici su ovdje imali mogućnost višestrukog izbora. Mogućnosti su bile: veselo, dosadno mi je, zainteresirano i tužno. U prvom razredu 23 učenika osjeća se veselo, dva učenika zaokružila su odgovor „dosadno mi je“, a devet učenika osjeća se zainteresirano. U drugom razredu 22 učenika osjeća se veselo, tri učenika zaokružila su odgovor „dosadno mi je“, a 15 učenika osjeća se zainteresirano. U trećem razredu 23 učenika osjeća se veselo, šest učenika zaokružilo je odgovor „dosadno mi je“, a 10 učenika osjeća se zainteresirano. Niti jedan učenik ne osjeća se tužno za vrijeme nastave Glazbene kulture. Možemo primijetiti da se bez obzira na dob najviše učenika osjeća veselo za vrijeme nastave Glazbene kulture, zatim zainteresirano, a na kraju su učenici kojima je dosadno za vrijeme nastave Glazbene kulture. Opet možemo primijetiti da se broj učenika kojima je dosadno za vrijeme nastave Glazbene kulture povećava s dobi, odnosno razredom koji učenici pohađaju.



Slika 5: Broj učenika po razredima s obzirom na to kako se osjećaju za vrijeme nastave Glazbene kulture

Ukupan broj učenika koji se osjeća veselo za vrijeme nastave Glazbene kulture je 68, zainteresirano je 34 učenika, 11 učenika je zaokružilo odgovor „dosadno mi je“, a niti jedan učenik se ne osjeća tužno za vrijeme nastave Glazbene kulture (Slika 6).



Slika 6: Ukupan broj učenika s obzirom na to kako se osjećaju za vrijeme nastave Glazbene kulture

Peto, šesto i sedmo pitanje odnosilo se na provjeru preferencija prema glazbenim aktivnostima kod učenika. U petom pitanju učenici su trebali ocijeniti glazbene aktivnosti ocjenom od 1 do 5. Objašnjena za pojedinu ocjenu već su navedena u poglavlju anketni upitnik. Glazbene aktivnosti koje su učenici ocjenjivali su glazbene igre, glazbeno stvaralaštvo, pjevanje, slušanje glazbe i sviranje na dječjem instrumentariju. Kod svake glazbene aktivnosti učenici su imali i objašnjenje za pojedinu glazbenu aktivnost (Prilog 1).

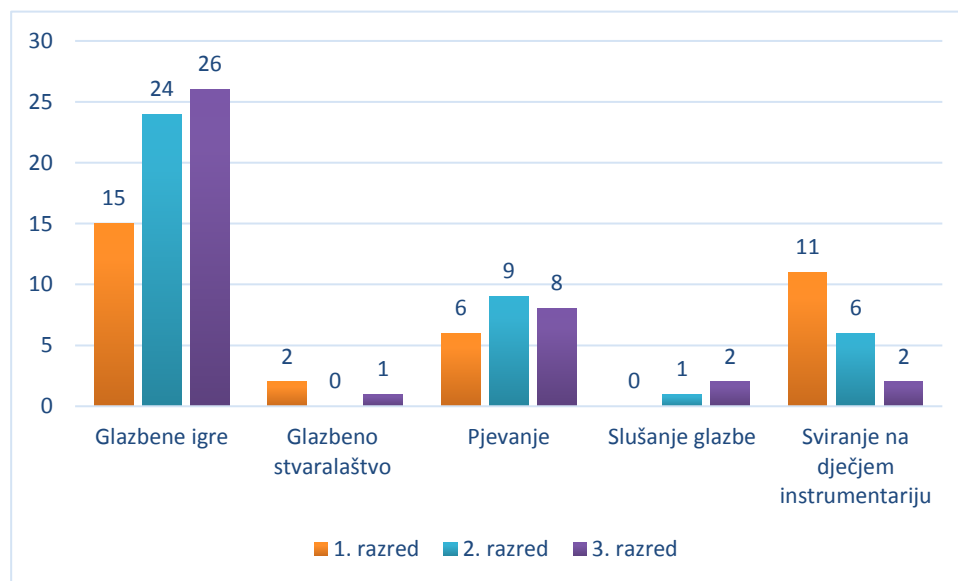
Tablica 1: Prosječna ocjena glazbenih aktivnosti po razredima

	Glazbene igre	Glazbeno stvaralaštvo	Pjevanje	Slušanje glazbe	Sviranje na dječjem instrumentariju
1. razred	4,647	4,324	4,176	4,588	4,794
2. razred	4,75	3,7	4,4	4,475	4,425
3. razred	4,436	3,589	4,025	4,051	3,872

Tablica 1 prikazuje prosječne ocjene za pojedine glazbene aktivnosti po razredima. U prvom razredu najbolje ocjenjena glazbena aktivnost je sviranje na dječjem instrumentariju, zatim slijede glazbene igre, slušanje glazbe, glazbeno stvaralaštvo, a na zadnjem mjestu je pjevanje. U drugom razredu najbolje ocjenjena glazbena aktivnost su glazbene igre, zatim slijedi slušanje glazbe, sviranje na dječjem instrumentariju, pjevanje, pa glazbeno stvaralaštvo. U trećem razredu najbolje ocjenjena glazbena aktivnost su glazbene igre, zatim slijedi slušanje glazbe, pjevanje, sviranje na dječjem instrumentariju i na kraju glazbeno stvaralaštvo. Možemo uočiti promjene s obzirom na dob učenika. Sviranje na dječjem instrumentariju u prvom razredu najbolje je ocjenjena glazbena

aktivnost, dok je u drugom razredu na trećem mjestu, a u trećem razredu na četvrtom mjestu. Iz toga možemo zaključiti da interes učenika prema sviranju na dječjem instrumentariju opada s njihovom dobi. Pjevanje je u prvom razredu na posljednjem mjestu, u drugom razredu na četvrtom mjestu, a u trećem razredu na trećem mjestu. Suprotno pretpostavci, pjevanje ipak nije najpreferiranija glazbena aktivnost kod učenika, ali možemo uočiti da interes za pjevanjem postupno raste u skladu s učeničkom dobi. Interes za slušanjem glazbe također postupno opada s dobi učenika, kao i interes za glazbenim stvaralaštvom, koji se dosta razlikuje s obzirom na dob. U prvom razredu prosječna ocjena za glazbeno stvaralaštvo iznosila je 4,324, dok u trećem razredu iznosi 3,589. Interes za glazbene igre raste u drugom razredu u odnosu na prvi, a onda ponovno pada u trećem razredu. Unatoč tome glazbene igre su najbolje ocjenjena glazbena aktivnost i u drugom i u trećem razredu. Možemo potvrditi 1. hipotezu istraživanja jer vidimo da su prisutne pojedine razlike u učeničkim preferencijama s obzirom na dob učenika.

U šestom pitanju učenici su trebali zaokružiti glazbenu aktivnost koja im se najviše sviđa. Slika 7 prikazuje koju su glazbenu aktivnost učenici odabrali kao onu koja im se najviše sviđa po razredima.

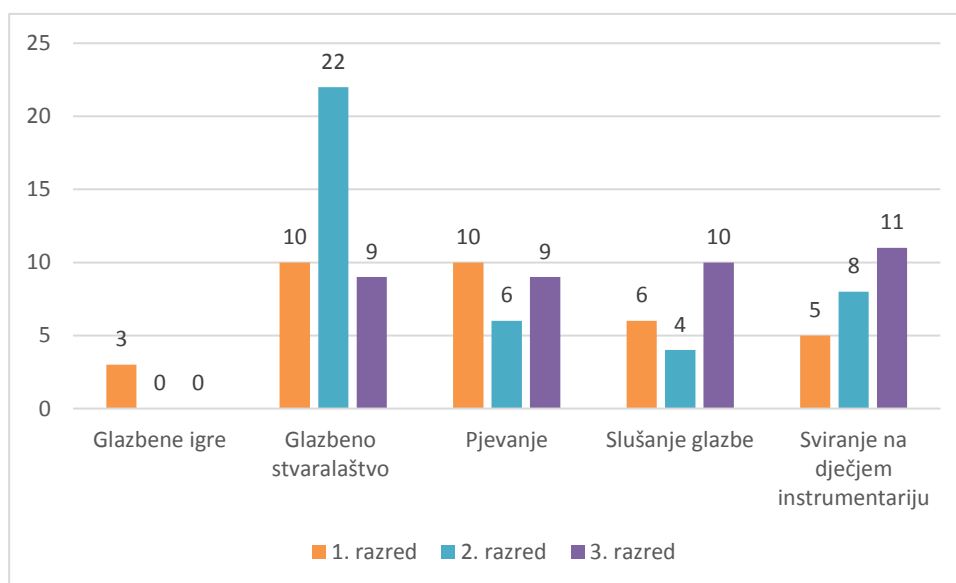


Slika 7: Prikaz glazbene aktivnosti koju su učenici odabrali kao onu koja im se najviše sviđa po razredima

Kao što možemo vidjeti u prvom razredu 15 učenika navelo je glazbene igre kao aktivnost koja im se najviše sviđa, zatim slijedi sviranje na dječjem instrumentariju koje je odabralo 11 učenika, nakon toga pjevanje odabire šest učenika i na kraju glazbeno stvaralaštvo koje je odabralo dva

učenika. Niti jedan učenik prvog razreda nije odabrao slušanje glazbe za aktivnost koja mu/joj se najviše sviđa. U drugom razredu najviše učenika odabire glazbene igre kao aktivnost koja im se najviše sviđa, ukupno 24 učenika, zatim devet učenika odabire pjevanje, šest učenika sviranje na dječjem instrumentariju i jedan učenik slušanje glazbe. Niti jedan učenik nije odabrao glazbeno stvaralaštvo. U trećem razredu ponovno najviše učenika odabire glazbene igre kao aktivnost koja im se najviše sviđa, 26 učenika, zatim osam učenika pjevanje, po dva učenika odabrala su slušanje glazbe i sviranje na dječjem instrumentariju, a jedan učenik odabire glazbeno stvaralaštvo. Iz navedenog možemo uvidjeti kako interes za glazbene igre raste sukladno s dobi učenika, a interes za sviranje na dječjem instrumentariju opada s dobi učenika. Ostale glazbene aktivnosti nemaju značajnije promjene u smislu dječjeg interesa i njihove dobi.

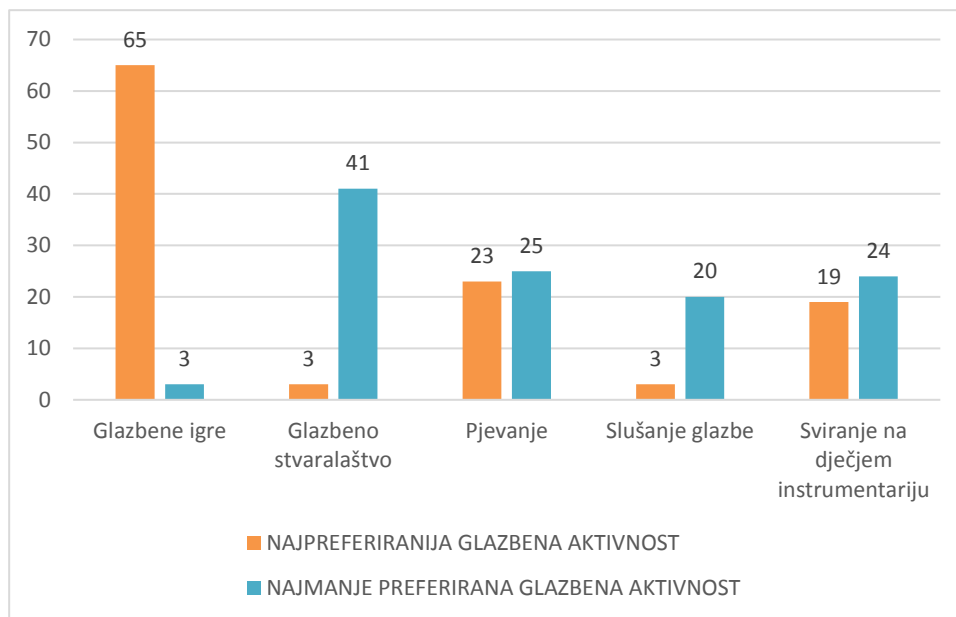
U sedmom pitanju učenici su trebali zaokružiti glazbenu aktivnost koja im se najmanje sviđa. Slika 8 prikazuje koje su glazbene aktivnosti učenici odabrali kao one koje im se najmanje sviđaju po razredima.



Slika 8: Prikaz glazbene aktivnosti koju su učenici odabrali kao onu koja im se najmanje sviđa po razredima

Iz navedenog možemo vidjeti da je u prvom razredu deset učenika odabralo glazbeno stvaralaštvo i deset učenika pjevanje kao aktivnost koja im se najmanje sviđa, zatim slijedi slušanje glazbe koje odabire šest učenika, zatim pet učenika odavire sviranje na dječjem instrumentariju i tri učenika glazbene igre. U drugom razredu 22 učenika odabiru glazbeno stvaralaštvo kao aktivnost koja im se najmanje sviđa, zatim osam učenika sviranje na dječjem instrumentariju, šest učenika pjevanje, četiri učenika slušanje glazbe. Niti jedan učenik drugog razreda nije odabrao glazbene igre

kao aktivnost koja mu/joj se najmanje sviđa. U trećem razredu 11 učenika odabire sviranje na dječjem instrumentariju kao aktivnost koja im se najmanje sviđa, zatim deset učenika slušanje glazbe, devet učenika pjevanje i devet učenika glazbeno stvaralaštvo. U trećem razredu ponovno niti jedan učenik ne odabire glazbene igre kao aktivnost koja mu/joj se najmanje sviđa. Ponovno možemo uočiti kako se sukladno dobi povećava broj učenika koji izabiru sviranje na dječjem instrumentariju kao aktivnost koja im se najmanje sviđa, odnosno interes za sviranje na dječjem instrumentariju opada. Zanimljivo je da samo tri učenika izabiru glazbene igre kao aktivnost koja im se najmanje sviđa i to samo u prvom razredu, što potvrđuje činjenicu da interes za glazbene igre raste sukladno dobi učenika.

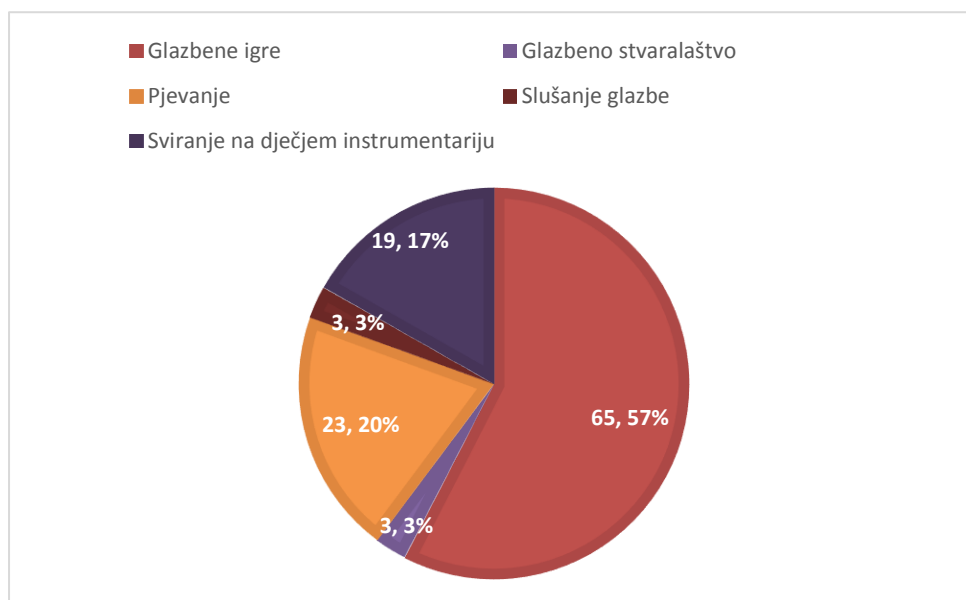


Slika 9: Ukupan broj učenika prema aktivnostima koje im se najviše i najmanje sviđaju

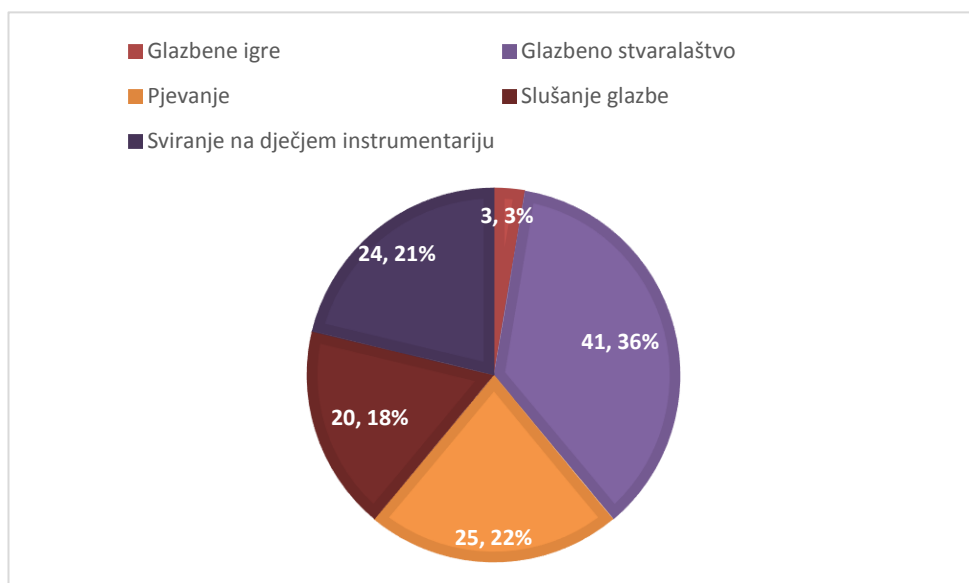
Slika 9 prikazuje ukupan broj učenika prema aktivnostima koje im se najviše i najmanje sviđaju. Možemo vidjeti kako najveći broj učenika odabire glazbene igre kao aktivnost koja im se najviše sviđa, 65 učenika, odnosno 57% (Slika 10). Prema tome možemo reći da su glazbene igre najpreferiranija glazbena aktivnost, što nije u skladu sa hipotezom koja je formulirana prije samo istraživanja, gdje smo pretpostavili da je pjevanje najpreferiranija glazbena aktivnost. Sukladno tome, odbacujemo 2. hipotezu istraživanja. Zatim slijedi pjevanje koje odabire 23 učenika, odnosno 20% učenika (Slika 10), pa sviranje na dječjem instrumentariju koje odabire 19 učenika, odnosno 17% učenika (Slika 10), i po tri učenika odabiru glazbeno stvaralaštvo i slušanje glazbe što je udio od 3% učenika (Slika 10).

Nadalje, možemo vidjeti da je najmanje preferirana aktivnost kod učenika glazbeno stvaralaštvo, koje odabire 41 učenik, odnosno 36% učenika (Slika 11). Zatim slijedi pjevanje koje

odabire 25 učenika, odnosno 22% učenika (Slika 11), nakon toga sviranje na dječjem instrumentariju odabire 24 učenika, odnosno 21% učenika (Slika 11), pa slušanje glazbe koje odabire 20 učenika, odnosno 18% učenika (Slika 11). Na kraju su glazbene igre koje odabiru tri učenika, što je udio od 3% učenika (Slika 11). Iz navedenog možemo zaključiti da je hipoteza da učenici najmanje vole sviranje na dječjem instrumentariju, koja je određena prije samog istraživanja, netočna, odnosno glazbena aktivnost koju učenici najmanje preferiraju je glazbeno stvaralaštvo. Sukladno tome odbacujemo 3. hipotezu istraživanja. Zanimljivo je primijetiti kako pjevanje kao najpreferiraniju aktivnost odabire 23 učenika, odnosno 20% učenika, a istovremeno pjevanje kao najmanje preferiranu glazbenu aktivnost odabire 25 učenika, odnosno 22% učenika. Vidimo da je podjednak broj i udio učenika za pjevanje kao najpreferiraniju i najmanje preferiranu glazbenu aktivnost.

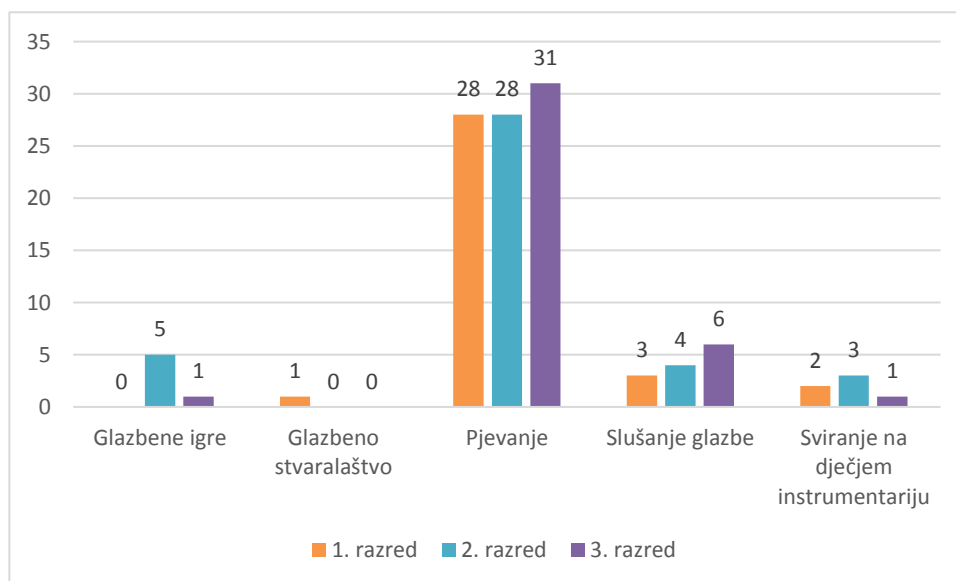


Slika 10: Ukupan udio učenika za najpreferiraniju glazbenu aktivnost kod učenika

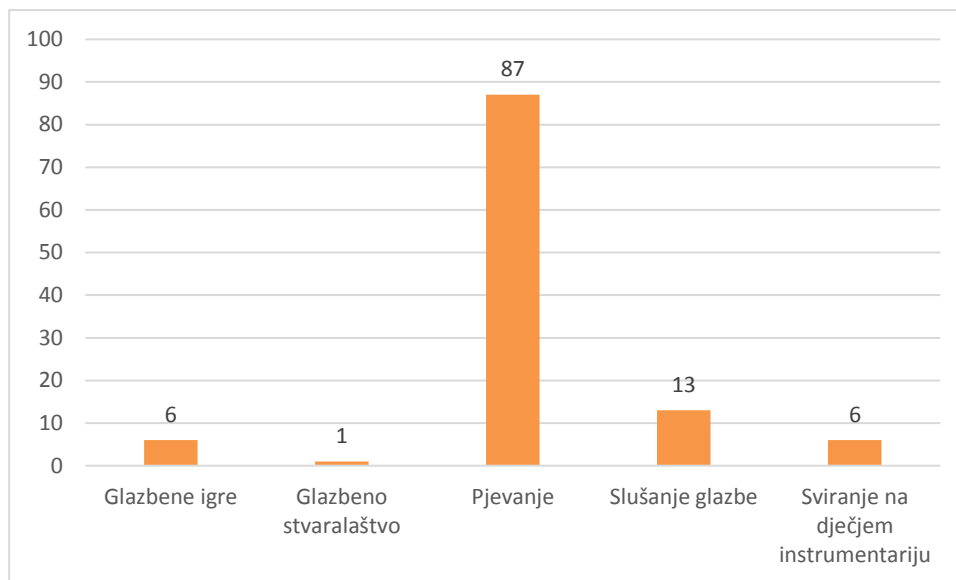


Slika 11: Ukupan udio učenika za najmanje preferiranu glazbenu aktivnost kod učenika

Osmim pitanjem pokušalo se utvrditi postoji li povezanost između aktivnosti koje učitelji najčešće provode na satu Glazbene kulture i aktivnosti koje učenici preferiraju. Slika 12 pokazuje koje su aktivnosti učenici naveli da se najčešće pojavljuju na satu Glazbene kulture prema razredima, a Slika 13 pokazuje koja se aktivnost najčešće pojavljuje ukupno, bez obzira na razred.



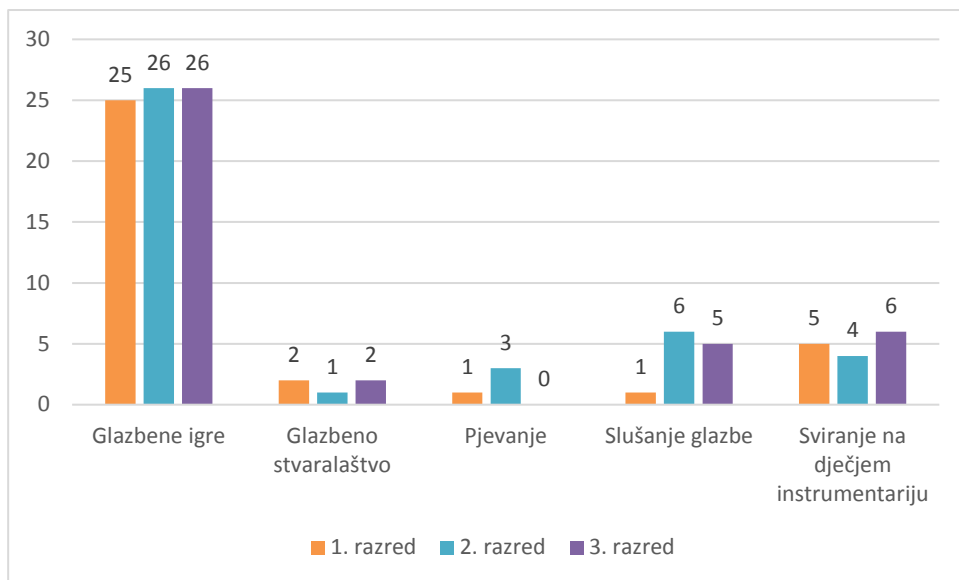
Slika 12: Aktivnosti koje se najčešće provode na satu Glazbene kulture prema razredima



Slika 13: Ukupan broj učeničkih odgovora na pitanje koja se aktivnost najčešće provodi na satu Glazbene kulture

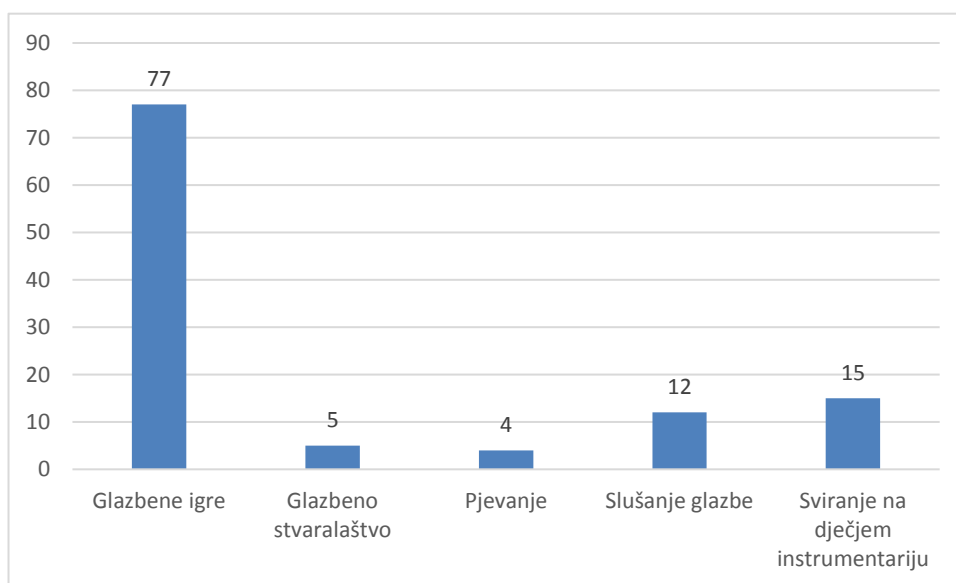
Kao što možemo vidjeti iz Slike 12 u prvom razredu 28 učenika navelo je da se najčešće pojavljuje glazbena aktivnost pjevanje, njih troje navodi da je to slušanje glazbe, dvoje sviranje na dječjem instrumentariju i jedan učenik navodi glazbeno stvaralaštvo kao aktivnost koja se najčešće pojavljuje. U drugom razredu također 28 učenika navodi pjevanje kao aktivnost koja se najčešće pojavljuje na satu Glazbene kulture, pet učenika navodi glazbene igre, četiri učenika slušanje glazbe i tri učenika sviranje na dječjem instrumentariju. U trećem razredu 31 učenik navodi pjevanje kao aktivnost koja se najčešće pojavljuje na satu Glazbene kulture, šest učenika slušanje glazbe i po jedan učenik sviranje na dječjem instrumentariju i glazbene igre. Kada pogledamo dobivene rezultate bez razmatranja po razredima, rezultati iznose: 87 učenika odabralo je pjevanje, 13 učenika slušanje glazbe, šest učenika sviranje na dječjem instrumentariju i šest učenika glazbene igre i na kraju samo jedan učenik glazbeno stvaralaštvo. Iz dobivenih rezultata možemo zaključiti da je glazbena aktivnost koja se najčešće provodi na satu Glazbene kulture pjevanje. Kako su glazbene igre ono što smo kod učenika utvrdili za najpreferiraniju glazbenu aktivnost, možemo reći da preferencije učenika i provođenje glazbenih aktivnosti na satu od strane učitelja nisu u skladu, odnosno odbacujemo 4. hipotezu koja je postavljena prije samo istraživanja, gdje se pretpostavilo da su preferencije učenika i provođenje glazbenih aktivnosti na satu Glazbene kulture od strane učitelja u skladu.

Nadalje, devetim pitanjem htjeli smo istražiti za koju glazbenu aktivnost bi učenici voljeli da se češće provodi na satu Glazbene kulture. Slika 14 prikazuje dobivene odgovore po razredima, a Slika 15 prikazuje ukupan broj dobivenih odgovora.



Slika 14: Prikaz aktivnosti za koje bi učenicima željeli da se češće provode na satu Glazbene kulture po razredima

U prvom razredu 25 učenika navelo je glazbene igre kao aktivnost za koju bi volio/la da se češće provodi na satu Glazbene kulture, pet učenika navodi sviranje na dječjem instrumentariju, dva učenika navodi glazbeno stvaralaštvo i po jedan učenik pjevanje i slušanje glazbe. U drugom razredu 26 učenika navodi glazbene igre, šest učenika slušanje glazbe, četiri učenika sviranje na dječjem instrumentariju, tri učenika pjevanje i jedan učenik glazbeno stvaralaštvo. U trećem razredu 26 učenika navodi glazbene igre, šest učenika sviranje na dječjem instrumentariju, pet učenika slušanje glazbe, dva učenika glazbeno stvaralaštvo i niti jedan učenik ne navodi pjevanje.



Slika 15: Prikaz ukupnog broja učeničkih odgovora na pitanje za koju bi aktivnost oni voljeli da se češće pojavljuje na satu Glazbene kulture

Slika 15 nam prikazuje kako 77 učenika želi da se glazbene igre češće pojavljuju na satu Glazbene kulture, zatim 15 učenika sviranje na dječjem instrumentariju, 12 učenika slušanje glazbe, pet učenika glazbeno stvaralaštvo i četiri učenika pjevanje. Iz navedenog ponovno možemo uvidjeti da se glazbene preferencije učenika razlikuju od onoga što učitelji provode od glazbenih aktivnosti za vrijeme nastave Glazbene kulture, te ponovno potvrđujemo da se 4. hipoteza istraživanja odbacuje.

6. ZAKLJUČAK

Učeničke sklonosti prema glazbenim aktivnostima učiteljima bi trebale biti dobro poznate. Ukoliko su učitelji upoznati s učeničkim preferencijama prema glazbenim aktivnostima, oni nastavu Glazbene kulture mogu prilagoditi željama i potrebama učenika što nadalje pridonosi samoj kvaliteti nastave, motiviranosti učenika koji će biti u stanju usvojiti sva potrebna znanja i vještine puno lakše ukoliko je nastava prilagođena njihovim potrebama i željama.

Ovim istraživanjem željeli smo utvrditi sklonosti učenika prema glazbenim aktivnostima te provjeriti razlikuju li se ona s obzirom na dob, a također i provjeriti jesu li glazbene aktivnosti koje učitelji provode za vrijeme nastave Glazbene kulture u skladu s preferencijama samih učenika. Istraživanjem smo utvrdili da je najpreferiranija glazbena aktivnost kod učenika glazbene igre, a najmanje preferirana glazbena aktivnost glazbeno stvaralaštvo. Ovim istraživanjem utvrdili smo da se učeničke preferencije prema glazbenim aktivnostima mijenjaju s njihovom dobi. Raste interes za pjevanje i za glazbene igre, a opada za sviranjem na dječjem instrumentariju. Nadalje, rezultati istraživanja pokazali su da učeničke preferencije prema glazbenim aktivnostima nisu u skladu s glazbenim aktivnostima koje učitelji najčešće provode tijekom nastave Glazbene kulture. Utvrđeno je da je glazbena aktivnost koju učitelji najčešće provode na satu Glazbene kulture pjevanje, dok učenici najviše interesa pokazuju prema glazbenim igrama. Najmanje je učenika izrazilo želju da se pjevanje češće pojavljuje na satu Glazbene kulture.

Svaki učitelj trebao bi obratiti pozornost na ovakva istraživanja i njihove rezultate primijeniti u nastavi kako bi se nastava u što većoj mjeri prilagodila učenicima. Ovo istraživanje otvara mogućnost promjene nastavne prakse i uvođenje više aktivnosti glazbenih igara jer je to ono što učenici vole i što žele da se češće provodi na satu Glazbene kulture. Također, učenicima bi trebalo približiti i glazbeno stvaralaštvo te nadalje utvrditi razloge zašto je to aktivnost koju učenici najmanje preferiraju. Kada bismo znali koji su razlozi za to, bili bismo u mogućnosti promijeniti što je potrebno kako bi im navedenu glazbenu aktivnost što više približili. Svaka promjena koja je u skladu s učeničkim potrebama i željama pridonosi kvaliteti nastave što nadalje pridonosi učeničkoj motivaciji. Učenici su aktivni sudionici nastave te na taj način lakše usvajaju nastavne sadržaje i dugoročno pamte naučeno.

LITERATURA

1. Dobrota, S., Kovačević S. (2007). Interkulturalni pristup nastavi glazbe. *Pedagogijska istraživanja*, 4 (1), pribavljeno 10.9.2019., sa <https://hrcak.srce.hr/118349>
2. Dobrota, S., Ćurković, G. (2006). Glazbene preferencije djece mlađe školske dobi. *Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, LII (15-16), 105-113.
3. Milinović, M. (2015). Glazbene igre s pjevanjem. *Artos*, (3), 0-0. pribavljeno 11.9.2019., sa <https://hrcak.srce.hr/152003>
4. Manasteriotti, V. (1978). *Zbornik pjesama i igara za djecu, Priručnik muzičkog odgoja*. Zagreb: Školska knjiga.
5. *Nastavni plan i program za osnovnu školu*. (2006). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. pribavljeno 10.9.2019., sa [http://www.azoo.hr/images/AZOO/Ravnatelj/RM/Nastavni plan i program za osnovnu s kolu - MZOS 2006 .pdf](http://www.azoo.hr/images/AZOO/Ravnatelj/RM/Nastavni_plan_i_program_za_osnovnu_s_kolu_-_MZOS_2006_.pdf)
6. Požgaj, J. (1988). *Metodika nastave Glazbene kulture u osnovnoj školi*. Zagreb: Školska knjiga.
7. Požgaj, J. (1975). *Metodika glazbenog odgoja u osnovnoj školi*. Zagreb: Prosvjetni sabor Hrvatske.
8. Požgaj, J. (1950). *Metodika muzičke nastave*. Zagreb: Nakladni zavod Hrvatske.
9. Rojko, P. (2012). *Metodika nastave glazbe: teorijsko - tematski aspekti. Osijek: Sveučilište J. J. Strossmayera, Pedagoški fakultet Osijek*. pribavljeno 10.9.2019., sa [https://bib.irb.hr/datoteka/566005.ROJKO Metodika nastave glazbe. Teorijsko tematski a spekti.pdf](https://bib.irb.hr/datoteka/566005.ROJKO_Metodika_nastave_glazbe._Teorijsko_tematski_a_spekti.pdf)
10. Rojko, P. (2004). *Metodika glazbene nastave-praksa I. dio*. Zagreb: Jakša Zlatar.
11. Rojko, P. (2005). HNOS za glazbenu nastavu u osnovnoj školi. *Tonovi*, (45/46), 5-16. pribavljeno 10.9.2019., sa [https://bib.irb.hr/datoteka/566022.HNOS za glazbenu nastavu ili to je glazbena nastava pdf](https://bib.irb.hr/datoteka/566022.HNOS_za_glazbenu_nastavu_ili_to_je_glazbena_nastava_pdf)
12. Radičević, B. i Šulentić Begić, J. (2010). Pjevanje u prvim trima razredima osnovne škole. *Život i škola*, LVI (24), 243-252., pribavljeno 10.9.2019., sa <https://hrcak.srce.hr/63363>

13. Svalina, V. (2015). *Kurikulum nastave glazbene kulture i kompetencije učitelja za poučavanje glazbe*. Osijek: Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku; Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti.
14. Svalina V. (2010). *Dječje stvaralaštvo u nastavi glazbe*. pribavljeno 10.9.2019., sa https://bib.irb.hr/datoteka/478180.Djeje_stvaralatvo_u_nastavi_glazbe_-_Subotica_23.-25.09._2010.pdf
15. Škojo, T. (2016). Nastava Glazbene umjetnosti u kontekstu aktivnog učenja. *Školski vjesnik*, 65 (2), 229-249. pribavljeno 10.9.2019., sa <https://hrcak.srce.hr/177422>
16. Šulentić Begić, J. (2013). Kompetencije učitelja primarnoga obrazovanja za poučavanje glazbe. *Život i škola, LIX* (29), 252-269. pribavljeno 11.9.2019., sa <https://hrcak.srce.hr/121408>
17. Šulentić Begić, J. (2016). *Glazbene igre u primarnom obrazovanju. Osijek: Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Umjetnička akademija u Osijeku*. Pribavljeno 10.9.2019., sa <https://www.bib.irb.hr/726118>
18. Šulentić Begić, J. (2016). *Primjena otvorenog modela nastave glazbe u prva četiri razreda osnovne škole*. Osijek: Sveučilište J. J. Strossmayera, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti.
19. Šulentić Begić, J., Birtić, V. (2012). Otvoreni model nastave glazbene kulture u primarnom obrazovanju u nekim osječkim osnovnim školama. *Tonovi 60*, 72-84., pribavljeno 11.9.2019., sa https://bib.irb.hr/datoteka/607445.Otvoreni_model_nastave_glazbene_kulture_pdf
20. Šulentić Begić, J., Begić, A. (2015). Otvoreni model nastave glazbe u razrednoj nastavi. *Školski vjesnik 64* (1), 112-130., pribavljeno 11.9.2019. sa <https://hrcak.srce.hr/143870>
21. Tomerlin, V. (1969). *Dječje muzičko stvaralaštvo. Priručnik za učitelje i nastavnike muzičkog odgoja*. Zagreb: Školska knjiga.
22. Vidulin-Orbanić, S., Terzić, V. (2011). Polazište i pristup pjevanju u općeobrazovnoj školi. *Metodički ogledi*, 18 (2), 137-156., pribavljeno 10.9.2019., sa <https://hrcak.srce.hr/82321>
23. Vidulin, S. i Martinović, V. (2015). Umjetnička glazba i oblikovanje kulturnoga identiteta učenika. *Školski vjesnik*, 64 (4), 573-588., pribavljeno 11.9.2019., sa <https://hrcak.srce.hr/153129>

24. Vidulin, S. (2018). *Sviranje u redovitoj nastavi: glazbeno-pedagoške i metodičke implikacije*. Sarajevo: Muzikološko društvo Federacije Bosne i Hercegovine, Muzička akademija Univerziteta u Sarajevu. Pribavljeno 10.9.2019., sa <https://www.bib.irb.hr/1002574>

PRILOZI

Prilog 1

ANKETNI UPITNIK

Draga učenice/dragi učenice,
pred tobom se nalazi anketni upitnik kojim ispituje koliko ti se sviđaju određene glazbene aktivnosti. Molim te da na pitanja odgovoriš iskreno. Ovaj upitnik je anonimn (ne moraš napisati ime i prezime). Prikupljeni podatci koristit će se isključivo u istraživačke svrhe i neće se zlorabiti na bilo koji način.

Zahvaljujem ti na suradnji!

1. Zaokruži kojeg si spola.

- a) muško
- b) žensko

2. Zaokruži razred koji pohađaš.

- a) 1. razred
- b) 2. razred
- c) 3. razred

3. Voliš li nastavu Glazbene kulture? (Zaokruži jedan odgovor.)

- a) DA
- b) NE

4. Kako se osjećaš na nastavi Glazbene kulture? (Zaokruži jedan odgovor.)






VESELO

DOSADNO MI JE

ZAINTERESIRANO

TUŽNO

5. Sljedeće glazbene aktivnosti ocijeni tako da u kvadratić pored glazbenih aktivnosti napišeš broj od 1 do 5 s obzirom na to koja ti se glazbena aktivnost koliko sviđa. Objašnjenja za brojeve od 1 do 5 se nalaze ovdje:

				
1 - uopće mi se ne sviđa	2 - ne sviđa mi se	3 - osrednje mi se sviđa	4 - sviđa mi se	5 - jako mi se sviđa

- GLAZBENE IGRE (Primjer: *Tko pjeva, Tko se oglasio, Glazbeni kviz, Dan - noć, Igra jeke...*)

- GLAZBENO STVARALAŠTVO (Primjer: *mijenjanje poznatih pjesama, stvaranje novih jednostavnih melodija, osmišljavanje novih skladbi*)

- PJEVANJE
- SLUŠANJE GLAZBE
- SVIRANJE NA DJEČJEM INSTRUMENTARIJU

6. Zaokruži glazbenu aktivnost koja ti se najviše sviđa?

GLAZBENE IGRE	GLAZBENO STVARALAŠTVO	PJEVANJE
SLUŠANJE GLAZBE	SVIRANJE NA DJEČJEM INSTRUMENTARIJU	

7. Zaokruži glazbenu aktivnost koja ti se najmanje sviđa?

GLAZBENE IGRE	GLAZBENO STVARALAŠTVO	PJEVANJE
SLUŠANJE GLAZBE	SVIRANJE NA DJEČJEM INSTRUMENTARIJU	

8. Zaokruži glazbenu aktivnost koja se najčešće pojavljuje na satu Glazbene kulture.

GLAZBENE IGRE	GLAZBENO STVARALAŠTVO	PJEVANJE
SLUŠANJE GLAZBE	SVIRANJE NA DJEČJEM INSTRUMENTARIJU	

9. Zaokruži glazbenu aktivnost koju bi volio/la da se češće pojavljuje na satu Glazbene kulture.

GLAZBENE IGRE	GLAZBENO STVARALAŠTVO	PJEVANJE
SLUŠANJE GLAZBE	SVIRANJE NA DJEČJEM INSTRUMENTARIJU	

Prilog 2

SUGLASNOST RODITELJA ZA SUDJELOVANJE U ISTRAŽIVANJU

Poštovani roditelji!

Zovem se Jelena Zelić, studentica sam Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Provodim anketiranje učenika 1., 2. i 3. razreda osnovne škole. Anketa je dio istraživanja za potrebe izrade diplomskog rada. Tema je sklonost učenika mlađe školske dobi prema glazbenim aktivnostima. Anketa se provodi anonimno, ispunjavanje traje 5 do 10 minuta, a podaci će se koristiti isključivo u svrhu ovog istraživanja. Molim Vas da potpisom potvrdite da dajete dopuštenje za anketiranje Vašeg djeteta.

Unaprijed zahvaljujem,

Jelena Zelić

Potpis roditelja
